



... V neprecenljivem Dnevniku Ivana Puntarja pa se poučimo še veliko več kot samo o gospodarskem obratovanju kmetije. Poučimo se o njegovi vključenosti v družbene in politične razmere, ki jih je prinašalo obdobje med svetovnima vojnama in prva leta druge svetovne morije.

V času, ko ostajajo številne slovenske kmetije brez naslednikov, ker sta – zaradi več vzrokov - zamrla spoštovanje in ljubezen do zemlje, je Puntarjev »Dnevnik« ne samo neprecenljiv zbir različnih podatkov, marveč tudi dragocen pomnik o ustvarjalnih prizadevanjih enega od slovenskih kmetov, ki je videl v obdelovanju zemlje poglobitvi vir za preživetje svoje družine ...

Dr. Marija Makarovič



**Ivan Puntar
Štacnar**

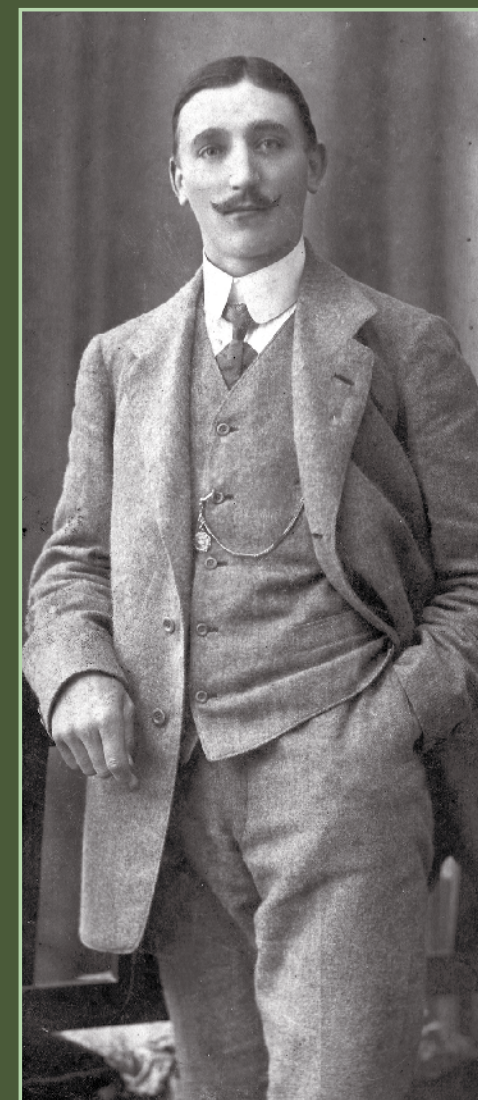
**Moje delo,
doživetja
in pogledi**

**DNEVNIK
1923–1943**

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

Ivan Puntar - Štacnar

Moje delo, doživetja in pogledi



DNEVNIK 1923–1943

IVAN PUNTAR - ŠTACNAR

*Moje delo,
doživetja in pogledi*

DNEVNIK 1923–1943

Spremna beseda in dobesedni prepis izvirnika:

FRANC PERKO

ZALOŽNIŠTVO JUTRO
in
Kulturno društvo Rak Rakek

ZAHVALA

Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije
in
Občini Cerknica,

ki sta s finančno podporo omogočili izid

ter

dr. Mariji Makarovič

in

Alenki Čuk,

ki sta dnevnik strokovno ovrednotili ter moralno podprli izid knjige.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-94"1923/1943"

PUNTAR, Ivan

Moje delo, doživetja in pogledi : dnevnik 1923-1943 / Ivan
Puntar - Štacnar ; spremna beseda Franc Perko ; [predgovor
Alenka Čuk ; O Puntarjevem dnevniku Marija Makarovič]. -
Ljubljana : Jutro ; Rakek : Kulturno društvo Rak, 2009

ISBN 978-961-6746-25-0 (Jutro)
248206080

Dnevnik Ivana Puntarja - Štacnarja

Ob zaključku urejanja knjige *Vasi v objemu železnice* je Franc Perko »po srečnem naključju dobil še zapiske naprednega kmeta *Štacnarja* z Unca«. Tako je sedaj dnevnik Ivana Puntarja - *Štacnarja*, opremljen z vsemi potrebnimi komentarji in prilogami, v knjižni obliki pred nami.

Dnevnik preprostega, a razgledanega kmeta z Unca¹ št. 75 pri Rakeku je nastajal okroglih dvajset let; avtor ga je začel pisati na novega leta dan leta 1923, zadnji vpis pa nosi datum 28. februar 1943.

Dnevniški zapisi Ivana Puntarja obsegajo dva rokopisna zvezka različnih velikosti. Na nobenem od zvezkov ni posebej označeno, kaj se skriva v njuni notranjosti, le na prvem listu prvega zvezka je odtisnjen žig z avtorjevim imenom in naslovom. Zapise v prvem, manjšem zvezku, velikosti 16 × 22,5 cm, je Puntar sklenil s pregledom *Gospodarska in politična ocena 1931* na Silvestrovo leta 1931. Črtani zvezek je dokaj 'zdelan', brez ovitka, očitno je, da ga je imel Puntar velikokrat v rokah. Drugi zvezek, večji, 20 × 30 cm, je nekoliko bolje ohranjen, manjka mu sprednja platnica, tako kot prvi nima posebej oštevilčenih popisanih strani in je črtan, začenja pa se z vpisom 1. januarja 1932. Oba zvezka sodita v Puntarjevo zapuščino², ki jo zdaj hranita dve od njegovih petih hčera.

Puntar je že zelo mlad sprejel odgovornost hišnega gospodarja. Še ne polnoletnemu mu je umrl oče in mladi Ivan se je skupaj z mamom zavzel za njihovo kmetijo. Najprej je povečal domačijo, skupaj z mamom sta »ustvarila novo gospodarstvo«, ki pa je med prvo svetovno vojno »do kraja propadlo«. Ko se je leta 1918 vrnil iz ujetništva, je moral začeti znova. Skoraj verjetno je dnevnik začel pisati potem, ko je kmetijo spet postavil na noge. Čeprav ne poznamo celotnega obsega dnevnika, pa smemo glede na preostale ohranjene knjige iz njegove zapuščine (predvsem knjigovodstvo od leta

1 Ljudsko šolo je končal na Uncu; bratu Jožetu Puntarju, znanemu slovenskemu literarnemu zgodovinarju, bibliotekarju, publicistu, kulturnemu in političnemu delavcu, se je v pismu, ki mu ga je iz ujetništva v Rusiji poslal 21. novembra 1917, ponosno pohvalil: »Jezike Slov. sedaj razumem vse in poleg tega veliko nemškega. Prodati se sedaj že nedam.«

2 Poleg obeh dnevnikov jo sestavljajo še štiri knjige: Hlevska knjiga; knjiga, v katero je Puntar med letoma 1934 in 1941 skrbno beležil prejeme in izdatke kmetije; knjiga s popisom njiv, travnikov in načinov obdelovanja zemlje ter zapisnik delavcev za leto 1928; knjigovodstvo (prejemki in stroški) za leta 1957 do 1961.

1957 naprej) sklepati, da je, vesten in natančen, s pisanjem dnevnika nadaljeval tudi po februarju 1943.

Kot izvirni zapis ima dnevnik posebno vrednost. Dnevnik namreč skupaj s spomini in osebno korespondenco oblikujejo skupino avtobiografskih zgodovinskih virov. Prav povednost dnevnikov je med vsemi naštetimi največja, saj avtor o dogodkih, ki jih je doživel sam, piše tekoče, praviloma še isti dan, ter se tako izogne spominskim pomanjkljivostim. Na prvi pogled se zazdi, da je Puntar dnevnik pisal redno, vsak večer. Dejansko pa je dogodke minulega dne opisal naslednje jutro (npr. 9. februarja 1923: »Dopoldne pisal. Popoldne drva skladal in šel po opeko k tovarni.«)

Razen dnevnikov ali pisem znanih Slovencev, literatov, politikov in drugih javnih delavcev ter objavljenih dnevniških zapisov vojakov iz prve svetovne vojne, ki so se ob povečanem zanimanju za tisti čas namnožili v zadnjih dveh desetletjih, pa dnevnike, ki so jih pisali neznani, preprosti Slovenci, težko najdemo na naših knjižnih policah. Dnevnik Ivana Puntarja, kmeta z Unca, a tudi tajnika katoliškega izobraževalnega društva, po prvi svetovni vojni blagajnika aprovizacije, predsednika kmetijske zadruge, posojilnice in gasilskega društva, šolskega in cestnega odbornika ter odbornika Slovenske ljudske stranke, je prijetna izjema.

Vrednost Puntarjevega dnevnika, katerega izvirnost potrjujeta ohranjena rokopisna zvezka, je v sicer ne izčrpnih, a dovolj povednih dokumentiranih zapisih, ki jih je Puntar kot gospodar srednje velike kmetije kljub vsem obveznostim in obilici vsakodnevnih del ter drugih zadolžitve vestno zapisoval od dne do dne, skozi dolgo obdobje dvajsetih let. Dnevnik je oseben in deloma tudi političen. Avtor opiše razmere in delo na njihovi kmetiji na Uncu, iz zapisov izvemo, kaj je na kmetiji počel vsak dan, kako je v kmetovanje uvajal nove, napredne metode; spoznamo njegovo vpetost v družbeno in politično dogajanje svojega kraja (npr. 11. maja 1924: »Nedelja, sestanek JDS pri Gnezdu. Postavili kandidate za gasilski odbor.«), predstavi dogajanje v širši okolici Unca (npr. 8. decembra 1923 je napisal: »Praznik. Povodenj u Planini na stari cesti šli ven prebivalci. V dr. Fr. Cuclu u hiši voda na peči. Lakner ven. Voda pri Laknerju en pedi pod kljuko vežnih vrat.«), včasih tudi v tedanji Dravski banovini. Včasih je dnevne zapise ob koncu meseca, pogosteje pa konec leta, sklenil še z oceno splošnih, gospodarskih in političnih razmer, jih deloma komentiral, skozi celotno obravnavano obdobje pa je spremljal tudi vremenske razmere. Ob prebiranju dnevnika spoznamo avtorjev odnos do dnevne politike, narodnostnih problemov, utrip kraja, v katerem je prebival, ter njegovo življenjsko filozofijo in globoko vernost. Puntar na jedrnat način prikazuje naporno življenje notranjskega kmeta (razen nedelj ali praznikov so dnevni zapisi, npr. tisti 20. novembra 1923: »Doma ne delal nič«, izjemno redki), njegove odnose s sovaščani in drugimi. Svoje življenje in življenje družine ter poslov, ki so delali z njim, opisuje stvarno, z neizbranimi besedami (npr. zapis 29. oktobra 1923, ko se mu je rodil sin: »Ponoči ob eni se rodil sinko. Pavle in Žan šla v tal po drva.

Jaz doma pomagal cimpermanu delat kap pri hlevih. Ob 3 uri popoldne Šekica imela junico ...«), ki jih sicer nismo vajeni pri znanih oziroma uglednih piscih dnevnikov. Puntarjevi zapisi nudijo vpogled v njegova raznolika pričakovanja, želje in prizadevanja, zelo pomembna za reševanje materialne, a tudi socialne problematike njegove družine. Avtor je Dnevniku zaupal tudi mnoge osebne dvome in stiske (npr. ob priložnosti obravnave na ljubljanskem sodišču, ko je avtor tožil Matijo Mrška zaradi razžalitve časti in je na koncu daljšega povzetka dogajanja dnevniku zaupal: »Kobe (op. Matija, občinski tajnik) je lagal, ker je rekel, da ni mogoče da bi jaz povedal, ko je vendar on že nešteto ljudem napravil, radi tega ker ni pri občini upisal usled pozabljivosti, veliko stroškov in sitnosti. Kobe mi je stem prizadejal krivico in škodo v časti in denarju ter je in ostane moj dosmrtni sovražnik.« 17. januarja 1925, I. Puntar.) Bralec dnevniških zapisov se bo brez težav vživel v kožo Notranjca tistega časa, saj mu Puntarjevi – čeprav skopi opisi dogajanja, večinoma našteva le dejstva, komentarje pa dodaja le občasno, naj si bodo veseli ali žalostni, pomembni ali manj pomembni, povedni in včasih pretresljivi – ponazorijo človekov (kmetov) vsakdan in lahko jih bo primerjal s spomini svojih prednikov.

Da bi v dnevniku ohranil čim vernejšo podobo izvirnega rokopisa, njegov prepisovalec, urednik in avtor spremne besede Franc Perko v besedilo ni posebej oziroma namenoma posegal, temveč je ohranil vse avtorjeve stilistične in pravopisne posebnosti, značilne za dobo, v kateri je dnevnik nastal, ter posebnosti pri pisanju krajevnih in osebnih imen. Lektorica je v izvirno besedilo posegala le tam, kjer je bilo zaradi lažjega razumevanja nujno vstaviti določene popravke. Letnice in meseci so navedeni na začetku vpisov za posamezni mesec, sicer pa je pri posameznem zapisu navedena le zaporedna številka dneva v mesecu. Med stilistične posebnosti dnevnika spadajo pogosti zapisi v 'telegrafski' obliki. Za slednjo je značilno izpuščanje glagola (npr. 11. januarja 1923: »Dopoldne 4 sode gnojnice na Šlaritko. Zelnik sprašila. Popolne cepila drva za metre. Gregoricovko povozil vlak.«). Velikokrat zasledimo neskladje samostalnikov, predvsem lastnih imen, in izpuščanje predlogov pred njimi (npr. 16. septembra 1923: »Deklina svatba k Merkušu Slivce. Midva na svadbi.«). Posebej je treba omeniti značilnosti pri pisanju lastnih imen, kjer večinoma uporablja domača hišna imena.

Ob prebiranju Puntarjevega dnevnika se nam ponuja možnost spremljanja življenja na lokalnem nivoju, njegovi zapisi nam pomagajo razumeti življenje v določenem geografskem, socialnem in generacijsko zaokroženem okolju, v našem primeru na Uncu.

Delo bogati tudi Puntarjev jezik, saj bralca nagovarja v neposrednem, barvitom in narečno obarvanem jeziku. Zato bo branje še posebno zanimivo za domačine. Slednji bodo ne le v besedi, temveč tudi v podobi spoznali svoje bližnje, prednike, prijatelje in znance. Puntarjev dnevnik ponazarja čas, ki ga dandanes mlade generacije (še bolj bo to veljalo za prihodnje) težko razumejo ali celo podoživljajo.

Pohvaliti je treba hčerki Ivana Puntarja - *Štacnarja*, Milko in Silvo, ki sta dnevniške zapise odstopili za objavo, pa tudi predlagatelja projekta, Franca Perka, saj so pred pozabo rešili Puntarjeve spomine, nam pa omogočili dodatno vedenje oziroma poznavanje časa med obema svetovnima vojnama s strani preprostega, le malo izobraženega, a razgledanega in bistrega človeka s čisto človeškega stališča. Bralci lahko spoznavamo »majhen svet«, svet, v katerem so morda malo manj izobraženi, pa zato v stvarnem svetu toliko bolj »trdno stoječi« posamezniki širokih obzorij živeli običajen življenjski ritem. Svet, tako drugačen od današnjega, ki ga je zato, dokler ga še lahko, nujno obelodaniti v knjižni obliki. Brez objave bi bili namreč Puntarjevi zapisi že čez generacijo ali dve le še mrtve črke na papirju. Nihče več se ne bi spomnil, kdo sta bila »mladi Ribarič in Kobečka«, katerega *Skotovca* so pokopali januarja 1935 ali zaradi česa so v Postojni »Ivanko in Radota prijeli dacarji«. Iz našega kolektivnega spomina je izginilo že preveč drobcev naše skupne preteklosti, predvsem Unčani in prebivalci širše Notranjske pa se bodo ob prebiranju objavljenih Puntarjevih zapisov marsikaterega spet lahko spomnili in ga podoživeli.

Alenka ČUK,
Notranjski muzej Postojna

Štacnarjeva življenjska pot

Ivan Puntar - Štacnar se je rodil 28. 8. 1888. leta, ko je cesar Franc Jožef praznoval 40-letnico vladanja na Uncu, umrl pa 25. 9. 1972.

Čeprav je končal le ljudsko šolo na Uncu, je bil razgledan mož. Znanje si je najprej pridobival v stikih z bratom Jožetom, študentom, pozneje profesorjem in doktorjem znanosti. Pa o tem več pozneje.



Od leve proti desni: mama Antonija Puntar, roj. Modic; hči Ana Puntar, por. Jernejčič (Skotovi, Slivice); očetova sestra Marijica Puntar, por. V Slivicah (Stržajeva); mamina sestra Ivana Modic, por. v Postojni; sedita: sin Janez (Ivan) Puntar 28. 8. 1888 – 25. 9. 1972, sin Jože Puntar študent 19. 3. 1884 – 24. 7. 1937. Fotografirano l. 1902.



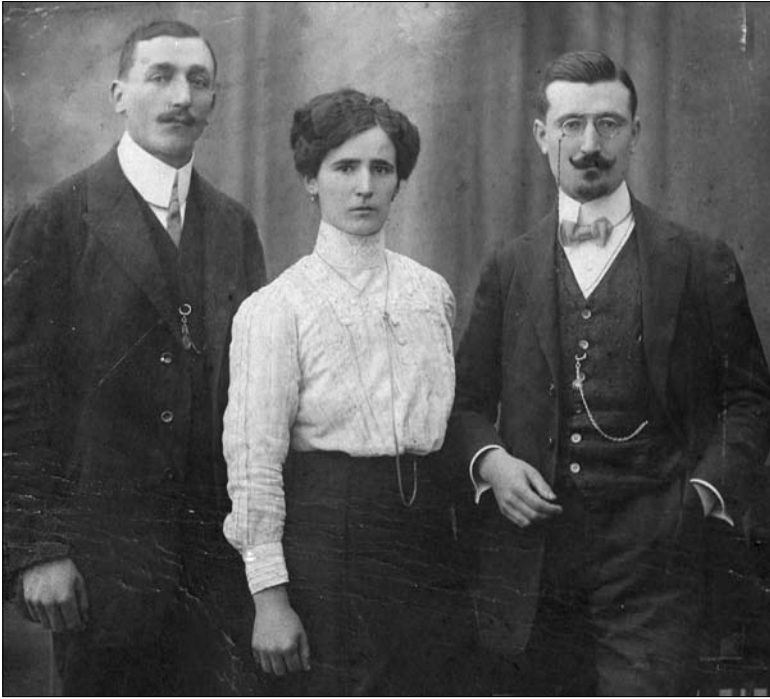
Rojstna hiša Ivana Puntarja - Štacnarja

Prav prek brata Jožeta (Josipa) je Ivan navezal stile s Krekom in se navdušil za zadrugništvo in izobraževanje. Štacnar se je izobraževal in izpopolnjeval vse življenje: v stikih z bratom Jožetom, na Krekovih tečajih, s prebiranjem strokovne kmetijske literature, v sodelovanju v Kmetijski družbi in drugje. Znanje je uspešno prenašal na svojo kmetijo, pa tudi v okolje, kjer je živel in kmetoval.

Ob pripravah na zlato poroko je v pismu hčerki Milki opisal svojo življenjsko pot. Takole piše:

Vsaj to je izjemen slučaj v naši rodovini, ko so moji predniki tako mladi umirali, bili so pa le v vaški zgodovini vedno v sprednjih vrstah, moj ded bil naobražen človek, trgovec z dobrim srcem, ki je v letih 1862, ko je vladala beda in celo mal glad dobavljal vaščanom tam od Trsta živež, dajal na upanje, da jih je prehranil ker denarja niso imeli, imel pa je enega sina mojega očeta, ker mu je pa on umrl mlad star komaj 48 let, ni imel moj oče dobre vzgoje, bil je nedelaven, preveč veseljak, udal se pijači in tako umrl star šele 38 let, pa tudi on je bil v vasi cenjen za prvega moža in hodil kot jaz pri nas v občino Planina kot odbornik. Pravili so pa da je bil pa tudi odločen mož ko se je šlo za gospodarstvo, jezil da se je ko ga kaj niso poslušali v njegovih predlogih.

Ko sedaj sam sebe precenjujem ne hvalim pa moram reči, da sem tudi jaz v javnosti dosti naredil in pomenil.



Ivan, sestra Ana, brat Josip

Naj kar po vrsti začnem, kot mladenič star 19 let me je sodnija priznala polnoletnega, preje sem bil pod oskrbnikom našim bivšim stricem Malnarčkom, ki pa je nas zapuščene otroke od očeta oskrboval z mamo tako, da je on imel kaj koristi.

Ko pa sem imel brata Jožeta, ki je študiral, mi je dajal že mnogo nauka tako da sem v teh mladih letih že začel prezidavati hišo, ki je bila podobna kot (takšna) kak kozji brlog in naredil to današnjo hišo, ki še danes v tej moderni dobi odgovarja popolnoma nam. Hišo sem dokončal l. 1911, ko sva z bogo revno mamo delala sama, ustvaril sem novo gospodarstvo pa je prišla vojska l. 1914. Uboga mama je ostala sama z služkinjo z sedmimi glavami živine, ki pa je vse to pri moji odsotnosti 4 leta do kraja propadlo.

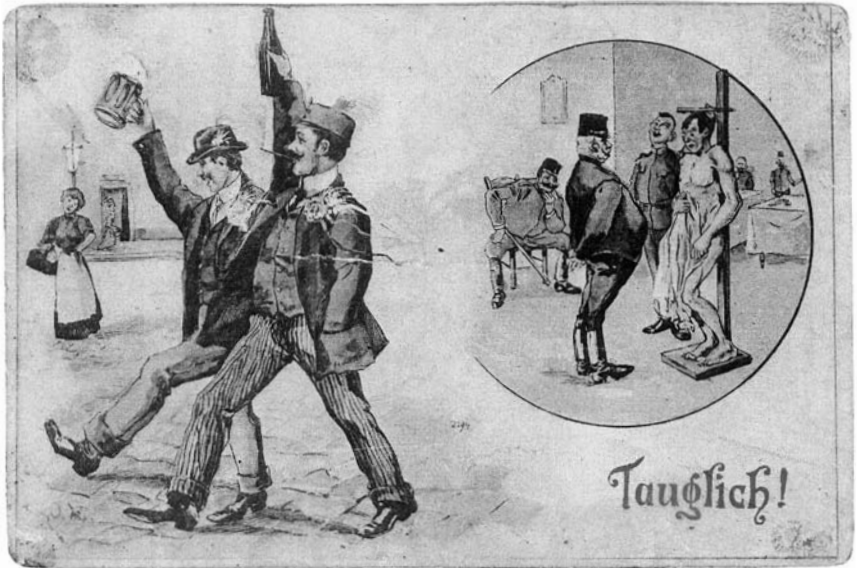
Začela se je prva svetovna vojna, vojaško suknjo je oblekel tudi šestindvajsetletni Ivan Puntar. Kot pešaka 27. domobranskega polka avstrijske vojske so Ivana Puntarja - Štacnarja 27. avgusta 1915 ujeli in poslali v ujetništvo v gubernijo Kazan v Rusiji. Nič kaj vzpodbudna pisma, čeprav zelo redka, niso prihajala v Rusijo. Tako mu je brat Josip 2. 3. 1916 poročal, kako nezadržno nazaduje njegova kmetija, ki jo je z velikim trudom komaj postavil na noge:

Dragi!

Zadnjo dopisnico od 20/7 1915 (od 30. 10 (17. X.) 15 dobil za Božič!) dobil pred mesecem. Pisal eno tako dopisnico iz Dolenjskega, kjer sem bil pri atu. So še vedno v

*Ivan Puntar - Štacnar*

Razglednica poslana prijatelju pred odhodom v vojaško suknjo.



službi pri H. – Doma ponavadi. Ni vse tako, kot bi si želeli, pa potrpeti treba. Dozdaj bili še vsi zdravi. Živine imaš še petero. Voli so že l. 1914 prodali. Kravo so morali dati vojakom pred mesecem. Obsejali bodo, kar bo mogoče. Ančka zdrava. Tončka je kakor rajnka Mimica! Sama brihtnost, da je veselje. Težko ji je, ko ni Franca. Mora dosti potrpeti. Zakaj ne pišeš nič stricu in teti v Sl.?? Nikoli nič ne dobe, dočim drugi vsi. (Slika Tvojo prejeli!)

Škofov Toni je v Lj. Pri sodniji. Invaliden toliko, da ni za vojake več. Franc se je preselil v druge kraje. Še ni pisal. Prav iskren pozdrav! Ne obupaj!!! Čez leto se vidiva! Poslal paket obleke!

Jože

Tudi dopisnica, ki jo je brat Josip odposlal iz Ljubljane 2. 1. 1917, Ivan pa jo je prejel šele po dobrih sedmih mesecih, 12. avgusta 1917, je prinašala vse kaj drugega kot vzpodbudne in vesele novice. Bil je pač čas vojne, čas groze.

Predragi!

Bog Te vodi in tolaži v tem letu v boljšo domovino nazaj! To trdno upaj! Vsi se dobimo zdravi. Do zdaj smo ostali zdravi vsi. Samo stric so dobili puško v roke. Dva meseca že: Celje, baraka 8. upam, da pridejo na R. v bližino na delo. Doma težave, a – vojna je. Moja hiša je polna in zdelana, da se bojim iti na pogled. Tvoje spalnice tla kot oglje, stene tudi nemanj: vojna Burja Ti je skedenj odkrila a nihče ne bo popravljaj [redacted] Vojna! Sicer pa [redacted] le prebijemo, pravi moj. Da se le še vidimo, pa bomo popravili in prenesli vse zlo. Da bi le It vrag vzel. Upam, da ne dobe naših krajev v svoje pesti. – Franc v snegu za 2 m še zdrav piše. Ančka pa Tončki in Reziki (dobila 26. sept. 1916!) poje: »Fantič xxxxxx vandrov«. Majerjev stric pa tam [redacted] neke prezebajo. Jaz sem xxxxxx pridem pa kmalu spet pred komisijo. Poučujem tu. Domov grem večkrat da tolažim in vtepljem vsem v glavo: Prav gotovo se vsi še zdravi vidimo. To leto gotovo!

Pozdrav od vseh! Mame, Ančke, tete, strica in vseh znancev

Jože

Pošiljati in prejemati so smeli le dopisnice in razglednice, nad vso pošto je bdela cenzura. Na dopisnicah v Rusijo in iz nje so žigi avstrijske cenzure na Dunaju. Vse občutljive, za vojaško oblast sporne besede so počrtnjene.

Ivan je bratu Josipu napisal tole dopisnico o tegobah ujetniškega življenja.

Čistopol, 13. III. 1917 (15. IV.)

Preljubi brat!

V mesto Čistopolje sem prišel po oprasku iz katerega Ti pošiljam to razglednico. Zvedel sem pretresljive novice katere so me do konca potrle. Nekaj tovarišev nisem našel več med njimi tudi sod. uč. Zdolška. Vsi so se preselili na drugi svet. Daj jim Bog dobro. Tudi na nas pride vrsta mogoče prav kmalu.

Prisrčne pozdrave vsem

Tvoj brat Ivan Puntar.

13. septembra 1917 je sporočal še bolj pretresljive novice.

Dragi Jože!

Z trpečim srcem Ti danes pišem ko se spominjam ravnokar mučeniške smrti naših tovarišev. Kaj smo doživeli tukaj. In kaj še dočakamo? Groza! Pripetil se je namreč velik ogenj in ravno na tem poslopju kjer bilo na kvartiru sto naših ujetnikov. Zlobni ljudje ki nas v obče težko vidijo dali so lažnjivo vest, da so videli naših s petrolejem v rokah zažigati na več krajih mesta, kar pa v resnici ni bilo tako, ogenj se razširil radi silnega vetra. Na teh že tako

SCHWEDISCHES ROTES KREUZ 3692
 ABTEILUNG HILFSKOMITE FÜR
 KRIEGSGEFANGENE

ШВЕДСКИЙ КРАСНЫЙ КРЕСТЬ
 КОМИТЕТЪ ПОМОЩИ ВОЕННО-
 ПЛЕННЫМЪ.

Von der Delegation des Hilfskomitês für Kriegsgefangene des
 schwedischen Roten Kreuzes eine Liebesgabe dankend erhalten.

Geschrieben am 16. 1916.

Ruf- und Familienname Johann Bauer

Ort der Gefangenhaltung Karan

Geboren am 1888 28. 8. in

Truppenteil 24 Land. H. Kompanie } 15 Komp.

Dienstgrad Unteroffizier Batterie }

gefangengenommen am 27. August

bei

Name und Adresse Antonia Jernstedt

Angehörigen in

Bereich Lötisch

Palmquists tr., Sthlm.

Obvestilo švedskega Rdečega križa materi Ivana Puntarja - Štaccnarja, da je v ujetništvu.

13. III. *Correspondence des prisonniers de guerre*
 ПОЧТОВАЯ КАРТОЧКА. CARTE POSTALE.
 Pocztówka.
 Brat!
 I misto listowale som
 spisek po przelazie do Wiednia
 do polniam i mieszkania, (nie
 wiem, czy patrzysz na nowa do
 kladu, ale to mi do siebie pisze, do
 tego czasu nie mam czasu, ale
 napisze ci, jak to jest. Zgodnie
 z tym, co jest na armii, nie
 czyjś, 1300 dolarów. Tylko na
 jakieś małe brzoła mogą być
 pieniądze.
 Piszcie, proszę, wam
 mój brat Ivan
 Zimbar
 Wiedeń, ul. [illegible] 9
 Austria / Österreich

Dopisnica z dne 13. III. 1917. Vsa pošta je šla skozi cenzuro.

Kako je potekalo zadružništvo pri nas

Za socialni preporod in gospodarsko osamosvojitvev izkoriščanih slojev so tudi na Uncu proti koncu leta 1925 ustanovili hranilnico in posojilnico. Ivan Puntar je nastajanje podrobno zabeležil.

25. oktober 1925: *Nedelja. Pristaši SLS imeli gospodarski sestanek za ustanovitev hranilnice in posojilnice.*

S postopkom so kar pohiteli. 27. november 1925: *Popoldne šli jaz, Meliva, župnik, Urbas Ivanje selo 2 in Stražišar na Rakek legalizirat podpise za ustanovitev Hranilnice in posojilnice.*

Hranilnica in posojilnica je začela delovati 23. decembra 1925: *Dopoldne seja Posojilničnega odbora. Začetek poslovanja posojilnice.*

Z ustanovitvijo zadruga pa so na Uncu kar zamujali. Šele v začetku l. 1930 so nastale možnosti za njeno ustanovitev. Pa še tokrat ni šlo gladko; nasprotovanja so bila očitna. Ker so zadrugo ustanavljali pod okriljem Slovenske ljudske stranke, so ji iz druge liberalne strani seveda nasprotovali in ovirali ustanavljanje. Ovirali so jo tudi trgovci, ker so izgubljali kupce in s tem dobičke, ob zadružnem organiziranju kmetov pa bi se zelo zmanjšal tudi njihov vpliv na vasi.

19. januar 1930: *Po maši sestanek v šoli, ki ga sklical občinski kmetijski odbor, da se kmetovalci pouče o kmetijskem zakonu in porazgovore o ustanovitvi zadruga. Zakon tolmačil gos. Gornik. Iz Ivanje sela bilo več mož, iz Slivc isto, nekaj iz Rakeka, a iz Unca pa le mladina. Brez zanimanja so ostali le Unški takozvani naprednjaki.*

S kakšnimi nasprotji se je takrat srečevalo zadružno gibanje, najlepše ponazorja primer načrtovane zidave Kmečkega doma na Uncu leta 1930: *V naši domači vasi smo hoteli zidati Kmečki dom, ki naj bi bil obenem združen z gasilnim domom. V tem domu je bila mišljena sprava kmetijskega orodja, dvorana za predavanja, ter eno stanovanje za varuha. Načrt je bil lep in velik, a se ni mogel izvesti največ radi sovražnikov napredka in strankarjev, med temi so bili glavni Gnezda, Ribarič in ostali naprednjakarji. Vaška birta, ki sta imela nevedne ljudi na svoji strani, da so mogli tako ovirati skupno delo, ker to ni šlo u račun njih žepou, bali so se vsakega združevanja in organizacij, posebno zadružnega gibanja.*

Odbor Kmetijske podružnice na Uncu pri katerem so bili odborniki: jaz načelnik, Meliva blagajnik, tajnik učitelj Kenič Andrej pa je odstopil, ker je bil naprednjak in ni hotel z nami delati, sploh pa je bil ena kultura brezveren človek. Odborniki so bili še iz Unca Klemenc Janez, Rebec Anton, Dragarč iz Slivc, Cvirgel iz Ivanje sela in iz Rakeka Oštir Franc. Radi tega ker nismo imeli nobene sprave smo hoteli zidati omenjeno stavbo, ter smo kupili parcelo pri nekdanji mlekarini. Vsa stvar se je pa ponesrečila, ker so že omenjeni nasprotovali temu delu, zraven pa tudi ni hotela Kmetijska družba nakupa potrditi, ter smo končno morali to parcelo sami prevzeti odborniki. Vse se je žalostno v zadovoljnost škodljivcev ljudstva razrešilo, mi smo ostali pa le trdni in neomajni kmetje.

Kljub temu pa se je združništvo krepilo, nastajale so nove zadruge. 19. julij 1931: *Nedelja. Po maši ustanovili v župnišču Pašno in gozdarsko zadrugo.* 20. julij 1931: *Dopoldne šli možje jaz, Majerjev Tone, Malnar; Špelnik in Hlad u sodnijo registrirat podpise za zadrugo.*

Kmetje so se povezovali tudi v društva in tako krepili svoj vpliv na vasi. 11. januar 1932: *Zvečer smo imeli posvet radi ustanovitve mlekarskega društva.*

V kriznih časih so kmetje na veliko organizirali nabavno-prodajne zadruge, da so pridobili cenejše izdelke in blago, ki so ga potrebovali. Tako je bil 6. marca 1933: *Posvet radi ustanovitve zadruge.*

Šele po slabem letu se jim je želja le izpolnila. Štacnar je v dnevnik 2. januarja 1934 zapisal: *Jaz in Hlad organizirala kmetijsko društvo in šla za prvo načelstvo k Rebcu, k Godeševemu Martinu Slivce, k Cvirglu Ivanje selo, k Puntarjovmu na Rakek. Vsi so sprejeli.*

Potem je vse potekalo zelo hitro, aktivnosti so se kar vrstile. 3. januar 1934: *Gori navedeni smo šli k sodišču radi legaliziranja podpisov in je stem dnem dolgoželen korak storjen.*

5. januar 1934: *Sem šel v Ljubljano k Zadružni zvezi za registracijo Kmetijskega društva.* 7. januar 1934: *Popoldne šli v Cirknico za informacije k voditelju zadruga Lovkotu in Pocinu (Otoničar Janezu).* 24. januar 1934: *Dobili od okrožnega sodišča odobritev zadruga. Cel dan hodil zaradi Kmetijske zadruga.* 25. januar 1934: *Doma. V Slivcah nabiral člane za zadrugo.*

28. januar 1934: *Nedelja. Šel v Cirknico radi zadruga. V Ivanje selu pobiral člane za zadrugo.*

Februar 1934: *V tem mesecu smo organizirali prodajno zadrugo in 7 t. m. pripeljali v skladišče pri Škulju prvo moko. Trgovci so pihali od jeze.*

3. februar 1934: *Radi zadruga v Ljubljano k tvrdkam po informacije glede cen.*

6. februar 1934: *V Cirknico in Rakek pota radi zadružnega nakupa moke.*

7. februar 1934: *Cel dan okrog radi zadruga. Popoldne pripeljala jaz in Skotovc pano od Gospodarske zveze v skladišče zadruga pri Škulju!!!*

8. februar 1934: *Sem šel v Ljubljano radi zadruga.*

Zadružna trgovina je zaživela, želeli pa so odpreti še mesnico, pri čemer se je vse mnogo bolj zapletalo. Poglejmo. September 1934: *Gospodarsko in politično se ni spremenilo nič, vse gre v propast. Kmetje smo se začeli dramiti, držati smo začeli skupaj v zadrugi in skušali že ta mesec odpreti zadružno mesnico, od pravnih oblasti nismo naleteli na zabranitev, pač so nas pa uničili obrtna zadruga v Cirknici in Trgavska zbornica v Ljubljani. Zavlačevale so na vse načine in delale ovire tako, da ne vemo če bomo mogli začeti kar smo sigurno mislili za 1. oktober. Mi smo sklenili boj nadaljevati, ker imamo po zakonu pravico in smo tudi vse dokumente po zakonu oblasti dali. Ta gospodarski boj je priča kje je naš sovražnik, pokazal se je v trgovstvu, ki je organizirano, dočim kmet ni imel nobenega skupnega zastopstva. Trgovci, pijavke so nas izžemali brez vsakega odpora oblasti, ker vladal je zločinski režim, ki je ljudstvo izmozgaval. Od Slovencev je tačas bil v vladi dr. Franc Novak, požrešni advokat iz Ljubljane.*

15. september 1934: *Dopoldne jaz v Logatec k srezu radi zadružne mesarije.*
23. september 1934: *Nedelja. Kvaterna. Zvečer zadnja seja zadruga glede mesnice.*
30. oktober 1934: *Jaz, Pirc in Gornik šli v Ljubljano k banu v zadevi zadružne mesarije, opravili negativno.*
12. november 1934: *Sem šel v Cirknico in Logatec radi mesarije za zadrugo.*
16. november 1934: *Jaz cel dan radi mesarije na Rakeku pomagal prijemati inventar in ubili prvega vola na zadružni podlagi.*
17. november 1934: *Prva prodaja mesa na zadružni podlagi na Rakeku v mesnici Bučar.*
18. november 1934: *Nedelja. Popoldne na Rakek k Gorniku urediti knjige za mesarijo.*
13. december 1934: *Jaz zopet v Logatec radi zadruga ker nam je banska uprava dovoljenje za mesarijo odbila.*
15. december 1934: *Dopoldne na Rakek podkoval kobilo eno podkev, iz Rakeka pripeljal meso za člane zadruga, ker smo mogli likvidirati mesarijo na zadružni podlagi.*
21. december 1934: *Jaz dopoldne v Cirknico k advokatu radi pritožbe zadruga na ministrstvo radi mesarije.*
3. februar 1935: *Nedelja. Po maši seja kmetijske podružnice, postavitev orodjarja. Popoldne ob 4 uri seja Kmetijskega društva. Dnevni red bil: 1) Pregled zaloge, 2) Ugotovitev zgube mesarije, 3) Določitev občnega zbora, 4) Misel za napravo zadružnega mlina.*
- Pri mesariji je sledeč rezultat:*
- Denarja smo založili Din 10.735,50
 - Nazaj smo dobili Din 5.541.-
 - Izguba Din 5.194,50
- Ta izguba pa je nastala vsled tega, ker so nam nagajali od začetka razni trgovci in mesarji ter njih zveze in društva. Predvsem je pa delal mesar Demšar pijavka skozi in skozi, ker je celo napravil lažnjivo ovadbo oblasti češ da smo prodajali nečlanom. Poleg drugega je napravilo večjo izgubo tudi to, da so nam ukradli 15 kož, ki je bila vmes tudi neka skrivnostna družba, kar bo pokazala sodniška preiskava.*
4. marec 1934: *Nedelja. V šoli ustanovni občni zbor živinorejske zadruga. Uspeh slab. Mi nismo bili navzoči ker vodilnim možem ne zaupamo nič, kakor Gnezdu Mlakarju in županu beguncu Tavčarju.*

Vse leto je bilo na kmetiji obilo dela

Časi se spreminjajo; ni več ni tako, kot je nekoč bilo, zato so vse bolj zanimivi pogledi v našo preteklost, našo zgodovino. Povsod, tudi v kmetijstvo, na kmetijo. Dandanes vsepovsod na kmetiji brnijo stroji, srečamo se tudi z elektroniko, robotiko,

Št. 3 <u>Dnev pri platu</u>							
leto	Starost otroka	Grupe		Dan otroka in vreme	Postojna in hrana na dan	Priloga	Predsednik L. 1931/1932 veliki veliki predsednik predsednik
		graj	grajica inohi				
1933	Sežela Anglička		6. svin jese 1933	Prijava jesen 1932	30-kg	Popolnoma prijetna ohla pa	Pisa
1934	Horvati	—	—	1		volčica	delata
1934/35	Prijava reja	6. svin 14. 7. 35	6. svin 10. svin 1935		20 kg	dobro	
1936	Krompir					redni	
1937	Prijava Pisa	grajica svin	grajica svin	grajica svin			
1938	Priloga svin	grajica svin	grajica svin	grajica svin			
1939	Priloga svin	grajica svin	grajica svin	grajica svin			
Št. 4 <u>Dnev globalne ulice</u>							
1934	Lucerna opozija			Prijava jesen 1931 5. 10.	Arhitekt svin prijetna prijetna na 1. svin 1932	Pisa	
1935	" "						
1936	" "					volčica	
1937	" "						
1938	" "			grajica svin grajica svin	Jesen 1932	5. svin	grajica
1939	" "						

Za vsako njivo posebej je vodil kolobar.

računalniško vodenimi procesi. Danes delo za katerega je bila včasih potrebna množica ljudi – gospodar in gospodinja, njihovi številni otroci, samske tete in strici, pa dekle in hlapci, pa dninarice in dninarji – opravi en sam. Komaj verjetno.

Kako je bilo včasih, pred skoraj sedmimi do devetimi desetletji, iz prve roke veliko pove dnevnik naprednega kmeta, krajevnega aktivista vključenega v vse pore krajevnega dogajanja, Ivana Puntarja - Štaccnarja, ki predstavi, kako se je tudi na kmetiji in okolju vse spreminjalo in posodabljal, razvijalo, napravilo vsak dan, vsako leto majhen, a nujen korak na poti do zdajšnjih razmer.

Vsako leto je uvedel kako novost, nabavil nov sodobnejši stroj, posodobil, dogradil ali zgradil nov objekt, se začel ukvarjati z novo dejavnostjo, redno je spremljal rezultate

Unutnji gnoj poslan od kmetijske kontrolnega urada
za preiskunje 10 parcel. a 200 m².

Prva parcela A. negnojena Druga preiskunja B.
Druga " I superfosfat sol ista relacija. celice njene
Tretja " II amonijev sulfat negnojena ostala 400 m²
Četrta " III superfosfat sol
Peta " IV superfosfat sol
6. let 2.6. 1931 Krompirje vsake 536 kg. 24. 4. 1931
Propan krompir B.6. Pridelki " krompir 23. 24. 9. 3436 kg.

1932 ječmen seján dne 28. 9. 43 kg. prideljena 15. 10. 1932
dovršena delanje in branje

Preiskunje a unutranji gnojili je prva parcela sledi rezultat
krompirja Parcela A. 0 Pridelki 200 m² kg. 306
" " I " 361
" " II " 375
" " III " 367
" " IV " 356
Parcela B. 0 " " " 274
" " I " 330
" " II " 336
" " III " 365
" " IV " 341

Gnojilni poskus leta 1931 v sodelovanju s kmetijskim kontrolnim uradom.

dela na kmetiji. Vse je redno beležil v svojem dnevniku, vodil pravo računovodstvo po različnih gospodarskih dejavnostih, pripravljaj proračune za naslednje leto ...

Gojil je naslednje vrste poljščin: ječmen, pšenico, rž, ajdo, koruzo, krompir, peso, repo, korenje, zelje, buče, fižol, prideloval različno zelenjavo, imel je tudi toplo gredo, gojil je jagode, ribez, imel je lepo urejen sadovnjak. Vse to je prideloval tako za lastne potrebe, pa tudi za prodajo. Doma si je uredil mlekarino, odkupoval je mleko, ga



Štaccnar in žena pri žetvi

posnemal in izdeloval maslo in smetano in s tem oskrboval kupce v okolici (gostilne na Rakeku), Ljubljani, kar precej pa so otroci znesli čez mejo v Italijo, kjer so bile cene še ugodnejše, prodajal je sveže meso in suhomesnate izdelke, pripuščal je svinje, da so imeli zase in za prodajo mlade pujske, pripuščal je tudi bika, redil je kokoši, imel je mlin (od oktobra 1923 naprej) in mlatilnico (od l. 1923 naprej; najprej jo je poganjal bencinski motor, od leta 1933 pa elektromotor), s katerima je delal usluge okoliškemu prebivalstvu, opravljal je tudi druge usluge: oranje, košnjo s kosilnico (1938), različne prevoze, redno se je udeleževal licitacij za dovažanje kamenja in gramoza na lokalne ceste, prodajal je drva, ki jih je zrezal na krožno žago (cirkular) (imel jo je že leta 1923, in sicer najprej na bencinski motor, nato na električni pogon) in odpeljal kupcu, imel je dobro opremljeno delavnico, tako da je sam lahko opravil številna dela ...

Kot vnet sadjar je nabavil tudi čebele, prezimoval pa jih je pri čebelarju v Slivicah.

Da bi si olajšal delo pri spravilu sena, je dal že leta 1935 zgraditi električno dvigalo za prenos sena na kozolec, žal pa prvi poskus ni uspel; šele drugi mojster sredi leta 1936 je naredil dvigalo, ki je dobro delovalo. Tako zapiše: *23. julij 1936: Dvigalo sena pričelo dobro delovati vrgli 5 voz.*

Vsa dela je opravljal z velikim premislekom, vse je načrtoval, vse spremljal. Spoznajmo le nekaj primerov.

Rekapitulacija

leTa

Mies	Dohatki	Ladotki	^{1/2} Pulgedelstina		^{1/2} Linninge		^{1/2} Mleharotna		^{1/2} z glavnega gozdnata	
			Dohatki	Ladotki	Dohatki	Ladotki	Dohatki	Ladotki	Dohatki	Ladotki
Jannar	9990' 25	5795' 40		57' 50	410 -	1512 -	1666' 25	24 -	3865 -	270
Februar	4364' 50	7795' 25	184	3439'	20 -	11850	1464' 50	353' 25	200 -	252
Marec	6135'	7410' 75		1641 -	40 -	188 -	1604 -	31 -	1811' 75	248
April	8810' 25	4884 -		269 -	520 -	54' 25		28 -	4700 -	230
Maj	7982' 75	8761' 25	184	477 -	553	111 -	1240 -		435	511
Junij	3533' 05	4869' 55		150 -	172	100 -	1464 -	18 -	1609' 05	273
Julij	5867' 50	4745' 05		36 -	3568 -	57 -	1818	1842	26050	391 260
August	3987' 50	5106' 75		437' 50	180 -	918' 50	700 -		517' 50	163
September	3145'	2889' 50		15 -	110 -	5	2600 -	30 -		223
Oktober	3323' -	4073' 50		291 -	290 -	69 -	1284 -	10 -	306	148
November	6465' -	5080' 50			799 -	573' 50	1184 -	2 -	266 -	202
December	10521' -	9187' 40		72' 50	1900 -	373' 25	904 -		4669	347
Skupaj	74129' 80	70699' 20	184	6884' 50	8192 -	408500	16261' 75	494' 25	18639' 80	292
	Liburnum montanum	3228' -								
		73924' 20								

Spisak po posameznih predstavah l. 1935

[illegible]

Primerjava o letani 1934 več ali manj a posameznih panogah.

Seta 1934	76.28	Magin	556.25	160	4602.75	me	157.6	Magin	10245.40	me	5359.25	me	8124.50	magin	9277.20
" 1935	3438.60	"	6700.50	"	4107.-	"	15767.50	"	10600.90	"	4043.50	"	15837.50		13514.60
" "	me 3354.82	"	6144.25	mag	4957.75	me	00081.50	"	14450	mag	1315.75	me	7710.00	me	4237.40

Sulzger
Veporannan käsini todisteen l. 1935

Allopat	Frans	5630.
"	Joze	2072.
Sluhtinje	Antonija	Shealy od lara
		447.
"	"	" stranju
		1600.
Najmanje	blužit: gospoim	700.
Oblinich	dravje	140.

Minimo pejeti in l. 1935 in pešinjih let:

Prostorn odloz seji zemel brat tobop	200.-
posojila na grej posojila	100.-
Brat žiri na protiške	50.-
Letim odloz bonz komenci	1815.-
Tirelli Penwiger drolwina	469.-
Shamline kuzirac	12000.-
	15084

Antena 15084

Piriva ¹²³⁰⁷
~~12889~~

Costanza = 2697

1935

Za godišnje	Za godišnje		Za godišnje		Za godišnje		Za godišnje	
	Iskopi	Iskopi	Iskopi	Iskopi	Iskopi	Iskopi	Iskopi	Iskopi
240.90	2339.		1900.	25.50		860.30	250.	356.50
2525.		759.50	1900.			688.25	50.	173.75
2489.75		105.	2361.50	269.		1735.	861.	373.50
2305.	200.	—	2294.	20.		923.25	974.	149.
5115.	329.	420.	5441.50	50.		2163.25	206.	219.
2437.05		370.		5.		387.75	351.	181.50
390.	102.					1127.05	867.	150.25
260.50	370.	494.		1421.				
1632.50	85.	845.	2530.			1076.75	123.50	146.50
2230.75	200	220.				460.	20.	98.50
1486.50	1599.	1328.				530.25	135.	126.50
2022.50	4226.	1723.				596.	40.	75.50
3479.75	2245.	998.				2916.25	922.	312.75
2920.70	11325.	4282.50	14424.	1590.50		13514.60	5301.50	2263.25

Proračun za b. 1936

Predvideni Pregled		Predvideni Iskopi	
Za Mlečarstvo	10180 l. mleka a d. 1. din	10180.	
Za Ljekarstvo	4 kila a d. 500.	2000.	
Za Kmetstvo	polam posreči	7000.	
" Kmetstvo	jajca	1000.	
" Kmetstvo	novija kama	2000.	
" Kmetstvo		1000.	
" Kmetstvo		1000.	
		24180.	
			26180
			800.

Za vsako njivo posebej je vodil kolobar: *Devc pri plateh: detelja in angleška ljulka 1933, koruza 1934, pšenica, repa 194/35, krompir 1936, pšenica, pesa 1937, ječmen 1938, travna mešanica 1939.* Za vsako njivo je opisal način obdelave, vrsto in količino gnojenja (hlevski gnoj, gnojnica, kompost, umetno gnojila) ter pridelek.

Vključen je bil v gnojilne poskuse:

28. marec 1924: *Zjutraj vsejal na Šlaritko detelo. Potem na Kozarje naredil poskušnjo z umetnimi gnojili pšenici:*

Prva parcela 100² negnojeno

Druga parcela 100² 5 kg rud. super. 2 kg kalijeva sol

Tretja parcela 100² 5 kg rud. super. 2 kg kalijeva sol, 1,50 kg čilski soliter

Četrta parcela 100² 5 kg rud. super. 1,50 kg čilski soliter.

Skrbno je spremljal porabo krme pri živini in prirastek ter mlečnost krav:

8. januar 1935: *Doma. Mraz burja sneg. Pretehtali živini krmo za:*

- 11 glav odrasčene živine 10 krav in en bik
- 1 telica stara 1 ½ let
- 1 telica stara 1 let
- 1 bikec star 8 mesecev
- teličici stari po 4 mesece

Glav 16.

Krave teške povprečno a 450 kg.

– Poraba zjutraj krme sena kg	56
– Poraba zjutraj otave kg	21
– skupa	77
– Poraba opoldne sena kg	16,50
– Poraba opoldne otave kg	16
– Poraba zvečer sena kg	29
– Poraba zvečer otave kg	18

Enodnevna poraba krme je znašala:

– sena kg	101,50
– otave kg	55
Skupaj kg	156,50
2 konja poraba krme zjutraj sena	16 kg
2 konja poraba krme opoldne sena	7 kg
2 konja poraba krme zvečer sena	8 kg

Skupaj 31 kg poleg sta dobila tud koruzence 10 kg

Tačasna cena sena je bila kg 0,30 par kar znaša vrednost pokrmljenja krme v teži kg 187,50 celodnevno Din 56,25.

Mleka smo namolzli ta dan 65 litrov, ki je imelo točasno mlekarsko ceno a Din 1,10 torej je zašala vrednost mleka Din 71,50.

IVAN PUNTAR-ŠTACNAR

*Moje delo,
doživetja in pogledi*

DNEVNIK 1923–1943

April 1927

- | | | |
|-----|--|----------------------|
| 1. | Cel dan vozili gnoj, pomagali Čebausovi s kravi. Peljali na Pristavšče 6 vozičev, peljali u Pelce 7 vozičev za oves. | Oblačno mrščalo |
| 2. | Dopoldne 6 srednjih voz gnoja na Gmajno za oves. Popoldne vsejali oves 1 ½ mernika. Pomagali Čebausovi s kravi. | Solnce |
| 3. | Nedelja. Občinska seja sklicana u drugič radi tega ker se opozicija odstranila u seji 15. III. Cela opozicija z namestniki vred se seje tudi sedaj ni udeležila. | Solnce |
| 4. | Dopoldne na Rakek po cement 300 kg. Hlapec cel dan na Gmajni vlačil travniško brano. Rezal rezanco. | Solnce deževno sever |
| 5. | Dopoldne z orali za vrtom, vsejal oves. Popoldne 3 male voze gnoja na Mostek in z orala za krompir. | Solnce |
| 6. | Na Šlaritko 6 večjih voz gnoja potem orala. Popoldne z orali z dvemi pari Čebausovo Šlaritko. | Solnce oblačno |
| 7. | Cel dan vozil zemljo na Gmajno od Šlaritke 12 trug. Vsadile peso in vsejal solato deteljo. | Solnce |
| 8. | Dopoldne vsejala oves na Gmajno malo njivo 1 mernik in pripeljala dva večja voza gnoja. Popoldne na Kozarjih še škalo kopala in končala. Zemlje tja 3 truge. | Oblačno mrščalo |
| 9. | Cel dan doma predstavljali šporgert in uničevali mrčes. Župniku peljal 2 soda gnojnice Pod cerkev. | Deževno |
| 10. | Nedelja. Cel dan zidarja stavila šporgert. | Dež močan |
| 11. | Šel u Ljubljano. Doma vozili iz Grahovšča drva 4x. Pomagali Čebausou. Zidar delal šporgert 62 ur. | Solnce |
| 12. | Dopoldne na Kozarjih vsejal oves en mernik. Popoldne pri zidarju, 3 male voze gnoja na Kozarje povrh.
<u>Faturjev Slavo zjutraj umrl.</u>
Milavc delal 12 ur. | Solnce |
| 13. | Čebausom z orali dopoldne na Cirju njive za krompir. Popoldne dva voza gnoja na Gmajno. Jaz doma belil in barval kuhinjo pri zidarju. Milavc delal 12 ur.
Ob 5 uri šel za pogrebom Faturjevmu. Velik pogreb do 1.000 ljudi godba, požarna bramba, Orli. | |
| 14. | Dopoldne še 6 voz gnoja na Gmajno za krompir njiva pod pruhom. Popoldne z orali in vsadili pod brazdo krompir 330 kg štajerca in pri kraju Čebausovo sorto.
Milavc ne delal, šel v Postojno, dela od 5.–9. 4 ure. | Solnce |
| 15. | Vozil gnojnico po pšenici na Gmajno 5 sodov. Rezanco rezala. Pospravljali v kuhinji in sobe. Slikala sobo z Milavcem. Delal Milavc 11 ½ ur. | Solnce |
| 16. | Dopoldne na Gmajni speljala kamenje in gnoj iz ledin. Popoldne še 1 sod gnojnice na pšenico. | Solnce |
| 17. | Velika noč. Burja snežilo dva krat ko smo šli od prve in druge maše. | Burja solnce sneg |
| 18. | Vel. pondeljek. | Burja mrzlo |
| 19. | Vozili gnojnico dopoldne v Lopato 6 sodov, Pod cerkev 3 sode. Popoldne z orali Čebausom Pod beštijo. | Solnce |

- | | | |
|-----|---|---------------------------------|
| 20. | Dopoldne z orala na Gmajni za krompir pri Grahošču. Popoldne vozila gnoj iz ledine na njivo. Sadile ženske. | Solnce |
| 21. | Dopoldne z orali na Gmajni njivo nad dolinko. Popoldne vozil gnoj in gnojnico Pod cerkev, gnojnice 2 soda, 7 voz gnoja srednjih. | Solnce |
| 22. | Dopoldne z orala Pod cerkvijo za koruzo. Popoldne rezanco in 4 voze gnoja velke u Lopato, 3 sode gnojnice goste. Ženske vsadile koruzo. | Solnce |
| 23. | Dopoldne z orala Lopato. Popoldne voli Čebausam orat na kali. Midva gradila Lopato. Vsadile ženske peso. | Solnce vetrovno |
| 24. | Nedelja Bela. V Cirknico na sestanek zastopnikov Kmet. podružnice glede skladišča na Rakeku. Podpisali pritožbo glede občinske kazni. <u>Pestunja šla iz službe.</u> | Solnce dež ponoči
sneg 10 cm |
| 25. | V semejn Planina peljali 14 pujskov, nič kupčije. Prodali 2 po K 900. | Burja solnce
sneg
skopnel |
| 26. | Dopoldne doma rezanco, u Lopati. Popoldne na Gmajni – Černetova drva speljala skupaj. | Oblačno solnce |
| 27. | Dopoldne oral Mlekarju. Popoldne vozil zemljo iz ceste na Kozarje 7 voz. Prejeli iz Jesenic merjaščka. Hlapec in dekla žgala grmovje na Gmajni. <u>Zvečer pripeljal merjaščka iz kolodvora.</u> | Oblačno dež
mrzlo |
| 28. | Dopoldne končal oranje Mlekarju. Popoldne peljal gnojnice na Šlaritko, devc Pod cerkev gornjo in dolnjo po en sod. Vozil zemljo na Kozarje iz ceste 7 voz. | Solnce |
| 29. | Dopoldne 3 voze zemlje na Gmajno. Popoldne gnoj in gnojnico od mlekarja, 4 voze gnoja na devc u Globokih ulcah, dva soda gnojnice na vrt pri pokopališču. Od mlekarja speljal 7 sodov gnojnice in 3 voze gnoja. | Solnce |
| 30. | Dopoldne še en voz gnoja na devc. Popoldne voz zemlje na Gmajno in tam vozila kamenje dol na pot. | Solnce |

Maj 1927

- | | | |
|----|---|------------------------------|
| 1. | Nedelja šel u Logatec k ekonomu in živinozdravniku radi merjasca in bika. | Solnce |
| 2. | Dopoldne z orala devc u Globokih ulcah. Popoldne sadile, sekala in rezala drva in rezanco. | Solnce |
| 3. | Cel dan na Gmajno vozil cestno blato 8 voz. Hlapec žgal grmovje. | Oblačno dež |
| 4. | Dopoldne hlapec vozil 4 voze cestnega blata skonc Pod cerkev. Jaz za pričo pri tožbi Paulovčič Gabrenja. Drva zrezala 2 metra za na Rakek. | Dopoldne oblačno
pop. dež |
| 5. | Na Gmajni breg pri Lekinovi ogradi snažila in poravnala zemljo. | Solnce |
| 6. | Dopoldne na Rakek Virantu 2 m ³ , potem peljal 2 voza zemlje na Gmajno u breg. Popoldne 3 voze gnoja po bregeh in vsejal oves, travuljo. | Solnce dež |

- | | | |
|-----|---|--------------------------|
| 7. | Dopoldne 6 trug zemlje iz ceste na kup Pod cerkev. Hlapec drva sekal. Popoldne jaz na cesto pregled kamenja proti Cirknici. 1 voz gnoja na Gmajno na skopano grmovje. | Solnce dež |
| 8. | Nedelja. Šel u Ljubljano, bil čez noč. | Oblačno |
| 9. | V Ljubljani nakupil razno. Ona šla u Logatec k Anci Majerjevi. Hlapec na Gmajni kopal kamenje | Oblačno dež |
| 10. | V tal po črešnjo za žago. Peljal u Malne in pripeljal zrezan les en voz. Hlapec na Gmajni kopal kamenje. | Solnce oblačno dež |
| 11. | Dopoldne zrezala zadnjo rezanco. Popoldne na Gmajno voz zemlje, vozila kamenje na pot 4 voze. Presajali zelje in drugo. | Oblačno burja mrzlo |
| 12. | Dopoldne po drva v tal. Potem na Rakek k carini radi hlapca legitimacije. Popoldne na Spobernicah z oral novo njivo za ajdo. <u>Milavc delal pri hiši od ½ 3 – ½ 8.</u> | Burja mrzlo solnce slana |
| 13. | Dopoldne u tal po motke. Popoldne peljal na žago. Milavc delal od 5 – ½ 5 popoldne. | Solnce oblačno dež slana |
| 14. | Dopoldne u tal po podrtine. Popoldne Spobernico vlačil in prekopavali. Milavc delal od 5 zj. do ½ 8 zv. | Solnce slana |
| 15. | Nedelja. Z Ronkotom preštela kamenje. | Solnce |
| 16. | Cel dan prekopavali na Spobernicah brazde. Jaz u semejn Cirknica. Peljali prašičke. | Solnce |
| 17. | Belili hišo jaz, Žan, Milavc cel dan. Milavc od 5 – ½ 8 zv. | Solnce |
| 18. | Belili hišo jaz, Žan, Milavc cel dan. Franc Hlapec u gozd napravljal drva. | Solnce |
| 19. | Cel dan belili hišo Žan, jaz, Milavc. Hlapec in oče napravljali drva u talu. Milavc delal od 5 zj. do 7 ½ zv. | Solnce |
| 20. | Cel dan belili hišo štal, svinjake. Oče in hlapec napravljal drva. Milavc delal od 5 zj. do 7. Žan pripeljal voz drv iz tala dopoldne. Popoldne belili znotrej. | Solnce dež |
| 21. | Belili cel dan gornjo sobo in vežo. Žan pripeljal drva iz tala. Oče in hlapec napravljala drva. Milavc delal od 5 zj. do 7 zv. | Solnce |
| 22. | Nedelja. V Grahovo radi živinske razstave. | Solnce dež ponoči naliv |
| 23. | Belila z Milavcem od 6 zj. do ½ 8 zv. | Dež |
| 24. | Milavc delal 6 ur potem pri Čebausvh. Jaz u Malne po les zrezan. Vsejal ajdo 1 mernik. <u>Čebausam zrezal lajšte.</u> | Solnce |
| 25. | Milavc delal od 5 zj. do 8 zv. Končala belenje znotraj in zbetonirala pri svinjakih. Čebausavi štimali nove jasli in lojtro. | Solnce |
| 26. | Praznik. | |
| 27. | Dopoldne po žaganje Pod mali grad. Popoldne na Gmajni tri voze kamenja na pot. | Solnce |
| 28. | Doma. Hlapec skopal za kozolcem. Jaz delal na vrtu svinjak. | Deževno |
| 29. | Nedelja. Zvečer shod u Ljudskem domu poslanci Natlačen, Oblak in Sernec, poslušavcev 80. | Deževno |

- | | | |
|-----|---|--------------|
| 30. | Delal svinjak na vrtu. Hlapec pri kozolcu skopal šut, peljal 2 trugi na Gmajno. | Solnce |
| 31. | Gnala s hlapcem bika Sirca na licenciranje. Bik dobil 28 točk in premijo Din 550. | Solnce vroče |

Junij 1927

- | | | |
|-----|--|------------------------------|
| 1. | Dopoldne okopala na Gmajni. Popoldne doma delal svinjak. Bencin pretakval. | Solnce vroče |
| 2. | Zjutraj rano po drva u tal. Oče in hlapec napravljala. Jaz dokončal svinjak. | Solnce vročina |
| 3. | V gozdu na Tolstem vrhu posekali in pobelili šibo za drva. Pomagali Čebausov oče.
Zvečer ob ½ 10 umrl Jakel usled srčne hibe. | Solnce vročina |
| 4. | Jaz zjutraj ob 3 uri po drva. Hlapec in dekla okopavat, okopali vse. Popoldne pospravljali okrog kozolca in dvorišče. | Solnce oblačno
ponoči dež |
| 5. | Praznik. Binkošti. | Dež |
| 6. | Praznik. | Dež solnce |
| 7. | Pokosili gornjo Pod cerkvijo, pri dolnji skonc njive in na Otavah. Pomagal do 9 ure železničar Guhslejtner. | Solnce oblačno |
| 8. | Pokosili Lopato dopoldne. Kosil Janez Uranjek. Popoldne pripeljali spod cerkve 1.300 kg za u štant. | Solnce |
| 9. | Jaz u Ljubljano. Rano pripeljali iz Lopate en štant. Franc pokosil vrh pri britofu. | Deževno |
| 10. | Pokosila Šlaritko s hlapcem od 4 zj. do ½ 2 popoldne. V Lopati sušili. | Solnce |
| 11. | Do 9 ure pokosila ogradco in pri Feršnerju njivo. Pripeljal iz Lopate dva voza 1.600 kg. Od Feršnerja iz njive za u štant 500 kg, zdela na Šlaritkah. | Solnce |
| 12. | Nedelja. | Deževno |
| 13. | Cel dan vozil gnojnico, 10 sodov u Lopato. Jaz doma orodje štimal. Pripeljal iz kolodvora. | Deževno |
| 14. | Zjutraj do ½ 9 ure pokosili trije gornje Kozarje. Potem sušili u Lopati. Pripeljali iz Šlaritk obeh 2.300 kg sena. Pomagal Uranjek. Iz ogradce pripeljal 500 kg. | |
| 15. | Hlapec šel u Lož k vojaškemu razporedu. Jaz pokosil doljno Zlaunco. Popoldne obračali. Z Uranjekom zdela na Kozarjih in Zlaunco. Zvečer vrgli voz sena. | Solnce vroče |
| 16. | Praznik sv. Rešnje Telo. | Solnce vročina |
| 17. | Pokosila z hlapcem Pod gradom plat. Popoldne pomagal Somrak. Pripeljali iz Kozarij 1.500 kg. Pripeljali iz Zlaunce 600 kg. | Solnce vročina |
| 18. | Dopoldne pokosila Devc in Dolgo lejho. Pripeljali spod grada 1.000 kg. Ždeli Devc in Dolgo lejho. | Solnce vroče |
| 19. | Nedelja. Vojaški razpored u Begunjah. | Solnce vročina
oblačno |

- | | | |
|-----|---|-------------------------|
| 20. | Šel Čebausam po žaganje cel dan. Hlapec sekal drva. | Deževno |
| 21. | Pokosila u Pelcah, Zavratnik, Deučk in Dolgo lejho. Pripeljal iz Dolge lejhe druge in Devca 1.400 kg sena. | Vročina |
| 22. | Jaz dopoldne v Cirknico k sodišču. Hlapec vozil gnojnico na Dolgo lejho drugo. Pripeljali iz Zavratnika in Drsovnika 700 kg iz Dolge lejhe 1.000 kg sena. | Solnce |
| 23. | Dopoldne pokosili u Pelcah vse kose. Pomagal Uranjek. Popoldne zmetali seno iz vozov in štantou. Rezali merjasca. | Oblačno malo dež |
| 24. | Dopoldne z orala in vsejala proso u Lopato. Popoldne doma pospravljala in flikala cement. | Solnce vroče |
| 25. | Hlapec u mlin. Sušili u Pelcah in na Zlaunci. Pripeljal iz Zlaunce 400 kg trave za seme. | Solnce zvečer dež naliv |
| 26. | Nedelja. V Cirknici volitev cestnega načelnika. | Solnce |
| 27. | Ženske žele na Gmajni ječmen. Jaz in hlapec iz Pelc voz sena za u kozolec 1.300 kg. | Oblačno dež |
| 28. | Ženske žele ječmen. Midva župniku po drva. Popoldne pripeljala 2 voza ječmena. | Oblačno solnce |
| 29. | <u>Praznik sv. Peter.</u> Zjutraj obdela ječmen. Jaz u Logatec postavitev kandidatov. | Solnce vroče |
| 30. | Zjutraj delala za mlatilnico. V semejn gnal kravo. Hlapec drva vozil u drvarnico. | Solnce vroče |

Julij 1927

- | | | |
|----|--|-----------------------|
| 1. | Dopoldne po žaganje Pod mali grad. Popoldne požele ves ječmen. Vezali pripeljali. Pri Jaklu nehali imeti bike. | Solnce vroče |
| 2. | Jaz u Ljubljani. Zvečer seja vodstva. Nakupoval. Hlapec pri Čebausovh pomagal voziti gnoj in orali za repo. | Oblačno |
| 3. | Nedelja. V Ljubljani na zboru zaupnikov SLS. Nazaj grede domov 5 koscev dobil. | Solnce vroče |
| 4. | Doma šli 5 koscev in midva Čebausam u Smlednik kosit. | Solnce vroče 28 C |
| 5. | Pri Čebausovh cel dan. Pripeljali 4 voze sena. | Solnce vroče 28 C |
| 6. | Dopoldne midva in pet koscev kosili Gmajno. Popoldne Čebausam 5 koscev in jaz nakladali. Pripeljali 7 voz. Vsega sena po moji sodbi 100 kvintalov. Ženske grabile naše seno naredile 42 lojnc. | Solnce vroče 29 C |
| 7. | Dopoldne 9 koscev kosili Gmajno. Popoldne do 3 ure naložili 2 voza, potem šli domov metat seno, pri nas 4, pri Čebausovh 5 metalo. Pripeljali dva voza 2.000 kg. | Solnce vročina |
| 8. | Pokosili Gmajno. Pripeljali 3 voze kakih 2.000 kg. Zvečer na Pristavšče kosit 7 koscev. | Solnce vročina |
| 9. | Do opoldne končali 9 koscev Pristavšče kosit. Popoldne še ostalo iz Gmajne posušili in pripeljali okrog 1.500 kg. | Oblačno solnce viharo |

10. Nedelja. Zvečer šel v Ljubljano od tam v Sodražico radi nakupa bika. Solnce
11. Zjutraj s župnikom v Sodražici iskala po okoliških vaseh kravo in bika. Solnce vročina
Nič kupil.
Pripeljali iz Pristavšča tri voze sena okrog 3.500 kg.
12. Čez noč u Velikih Laščah. Od tam šel u Dobropolje, Struge. Zvečer Solnce vročina
kupil bika v Zdenski vasi na vago za ceno 45 kron kg. Čez noč v
Zdenski vasi.
13. Zjutraj rano odgnal bika na vago, stehal 378 kg. Potem gnal čez Vroč zvečer dež
Ponikve, Vel. Lašče, Lužarje, Bloški malin, Grahovo u Cirknico. V
Cirknici bika pustil, opešal.
Doma pokosili Strug in Kolobar 8 koscev. naliv
14. Zjutraj rano šli na Lasc kosit 9 koscev. Pokosili do sedme ure. Potem šli Solnce vroče
vsi razum mene u Čebausovo Skupenco.
Popoldne pograbili Lasc in pripeljali dva teška voza okrog 3.000 kg.
15. Zjutraj 5 koscev u Log pokosit na ta kraj. Potem šli u Skupenco sušit. Solnce vroče dež
Doma štirje metali seno in sušili u Strugu in Kolobarju. Iz Kolobarja
seno okrog 900 kg.
Kosce plačali.
16. Sušili u Strugu in Logu. Solnce opoldne dež
17. Nedelja. Oblačno solnce
18. Šli u Log sušit. Pripeljali en voz sena okrog 900 kg, iz Kolobarja okrog Solnce dež solnce
1.000 kg.
19. Dopoldne pripeljal iz Spobernice zadnje seno okrog 300 kg. Metali seno. Solnce
Pripeljali pšenico iz Kozarij in Gmajne.
20. Čebausam mlatil ječmen 3 ure. Vozili pšenico 4 velke voze. Solnce vročina
21. Zjutraj in dopoldne obdevala z očetom pšenico. Popoldne vozili Solnce vročina
Čebausam pšenico iz plata 4 velke voze.
22. Zjutraj 2 uri mlatili travo. Potem Strgarju 4 ure, zvečer mlatili sebi 1,30. Solnce vročina
Pšenica vsa doma.
23. Mlatili ječmen cel dan 5 ½ ur. Namlatili ječmena 56 mernikov. Solnce vroče ponoči
huda ura
24. Nedelja. Solnce suša
25. Pokosili in pripeljali nemške detelje spod cerkve 400 kg iz Lopate 1.000 Solnce suša
kg. 3 voze gnoja na Kozarje gornje.
26. Zjutraj rano z orala in vsejala grahoro. Jaz potem gnal kravo v semejn Solnce suša
Cirknica. Doma Žan in hlapec 11 voz gnoja Pod brdo.
27. Zjutraj rano z orali Pod brdom nič vsejal usled suše. Potem cel dan od Solnce suša
10 ure do večera mlatili pšenico, 5 štantov 5 ur.
28. Dopoldne pšenico spravili. Pridelek kg 1.025. Solnce suša
Popoldne mlatili Čebausam dva voza 3 ure.
29. Omlatili Čebausam pšenico dopoldne. Popoldne slamo in drugo Solnce suša
pospravili. Mlatili 4 ure.
30. Zjutraj pokosil na Otavah in vrt pri britofu. Zvečer domov pripeljal Solnce suša
vsega skup 400 kg.
31. Nedelja. Občni zbor Kmetijske podružnice u šoli. Solnce suša

August 1927

- | | |
|---|--|
| 1. V Log. Kosit Bukovno, polovica pa št. 22 moja, Rutarčka pa št. 57 kosil jo polovico Bajtnk. | Solnce suša |
| 2. Po seno u Bukovno. Pripeljali 1.300 kg. Hlapec sčistil pšenico. | Solnce suša 30 Cel. |
| 3. Pokosili dopoldne Šlaritko detelo. Ženske požele oves za vrhom Kozarja. Pripeljali iz Šlaritk okrog 1.000 kg detele otave. | Solnce 32 Celz.
Vroče po noči blisk
grom naliv |
| 4. Dopoldne doma obdel detelo. Omlatil Simšču oves 50 min. Popoldne peljal u mlin in podkoval voli. | Oblačno solnce
vroče suša |
| 5. Zjutraj šel na Gmajno orat za repo nič vsejal vsled suhote. Pripeljal iz Gmajne oves. Zvečer še oral na Gmajni. | Solnce vroče suša |
| 6. Po žaganje u Logac. | Solnce vroče suša |
| 7. Nedelja. Šla z Žanetom na Jezero in Otok gledat za košnjo stelje. | Solnce vroče suša |
| 8. Z Žanetom šla kosit na Otok. Pokosila in pripeljala en voz kravine mešane s trščo okrog 1.500 kg. | Solnce vroče suša |
| 9. Šla kosit na Jezero vzela senožet od Jurka za 400 din 10 voz. Pokosila en voz za Čebausove okrog 1.200 kg. | Solnce vroče dež |
| 10. Na Gmajni vsejal repo. Potem vozil, 10 voz gnoja odpeljal Čebausov s kravi. | Solnce vroče |
| 11. Na Jezero kosit. Pripeljali 2 voza jaz imel enega okrog 1.600 kg robe. | Solnce vroče |
| 12. Na Jezero kosit. Pripeljali 2 voza sebi okrog 1.400 kg. | Solnce vroče zvečer
huda ura dež |
| 13. Dopoldne en voz zmetali. Popoldne omlatil Strgarju oves 2 uri. Hlapec na Jezeru pokosil za dva voza. | Dež oblačno burja
jasno |
| 14. Nedelja. | Solnce |
| 15. Praznik. V Cirknici Katoliški dan, šla midva z otroci. | Solnce oblačno |
| 16. Dopoldne mlatili oves. Popoldne metali seno in detelo iz štantov. | Dež burja solnce |
| 17. Zjutraj kosit na Jezero. Popoldne pripeljali vsak en voz jaz okrog 1.000 kg kravine. | Solnce |
| 18. Na Jezero po zadnji voz stelje. Pripeljal okrog 1.500 kg. <u>Umrta Anškovka v bolnišnici</u> | Solnce |
| 19. Čebausovi z voli u Cirknico po voz stelje, ki je tam ostal usled nagnjenja. Jaz doma mlatil Šimki. | Solnce |
| 20. Cel dan mlatil Mihovcu 7 ½ ur. Hlapec kosil Pod cerkvijo. Pokopali Anškovko ki so jo pripeljali iz Ljubljane. | Solnce |
| 21. Nedelja. Občinska seja. | Solnce |
| 22. Doma pokosili otavo u Lopati grič. | Solnce |
| 23. Hlapec pokosil pri Feršnarju. Jaz u Cirknico radi Belle. Pripeljala okrog 400 kg otave iz Pod cerkve in Lopate. | Solnce |
| 24. Pokosila Ogradco in ženske požele semensko detelo. Pripeljali od Feršnerja in iz Ogradce vsega okrog 500 kg otave detele. <u>Požele ajdo.</u> | Solnce |
| 25. Pokosila deteljo za seme na Kozarjah. | Solnce dež |
| 26. Metala otavo. Pospravljala pod kozolcem in u kleti. | Dež |

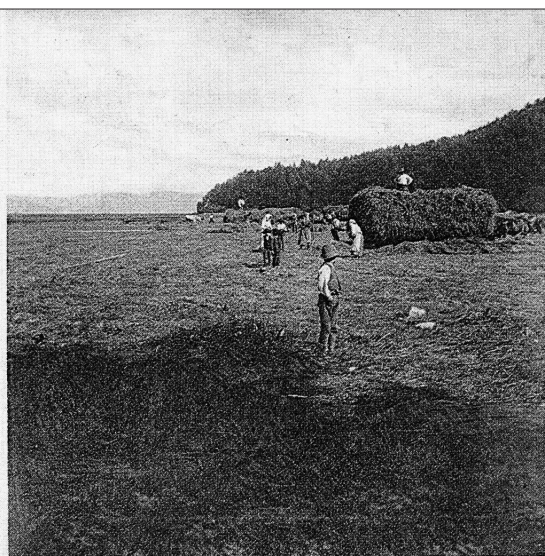
- | | | |
|-----|---|------------|
| 27. | Doma štimal u kleti. Pomagal mizarju ko je delal pod u kuhinjo. Pripeljala iz Kozarij detelo za seme, skupaj pokošeno okrog 600 kg. | Dež solnce |
| 28. | Nedelja. Na Rakeku orlovska veselica. | Solnce |
| 29. | Godov dan. Pokosil hlapec doljno Zlaunco. Pripeljal še ovelo ajdo za seme. | Solnce |
| 30. | Pokosila Pod gradom plat, Zlaunco in Devc. Popoldne pograbili. | Solnce |
| 31. | Pokosili obe Dolgi lejhi. Jaz u Cirknico radi Belle in košnje u Jezeru. Pripeljali iz 6 njiv skupno 1.400 kg otave. | Solnce |

September 1927

- | | | |
|----|--|-----------------------|
| 1. | Na Jezero kosit Korčetou tal. Pripeljali en voz okrog 1.500 kg. | Solnce |
| 2. | Na Jezero kosit. Pripeljali dva voza sebi en voz okrog 1.500 kg. | Solnce |
| 3. | Na Jezero kosit Jurkov tal. Pripeljali iz Korčetovega Čebausovi 1 voz, jaz iz Jurkovega malega tala okrog 1.200 kg. | Solnce |
| 4. | Nedelja. Metali iz jezera kravino. | Solnce |
| 5. | Na Jezero po zadnje dva voza v Jurkov mal tal. Sebi pripeljal okrog 1.000 kg. | Burja oblačno mrščalo |
| 6. | Doma metali kravino. Sušili zadnji voz. V kleti štimal pregraje za krompir. Iz Gmajne pripeljali eno trugo krompirja rumenega. | Solnce |



Preplavljeno.



Suho ob košnji.

Cerkniško jezero.

Cerkniško jezero – poplavljeno – ob košnji suho.

- | | | |
|-----|---|-----------------------------------|
| 13. | Dopoldne doma delali na vrtu. Šipe v nova okna za toplo gredo. Popoldne hlapca vlačila na Gmajni ledine z travniško brano. | Jasno mraz 3 C |
| 14. | Na vrtu delali cel dan, sejali zemljo, gradili vsadili Kosmuljo. Nekaj čebulčka vsadili. | Zjutraj mraz 5 C
solnce |
| 15. | Hlapca dopoldne vozila iz pokopališča zemljo v Lopato. Popoldne na vrtu delali, zbetonirali ob zelenjadem vrtu za ograjo. Ženske sadile čebulček, semensko repo in korenje. | Zjutraj mraz 3
solnce |
| 16. | France cel dan vlačil travniško brano na 13 njivah. Jaz in Ludvik cel dan v gredi sejala zemljo in seme. Vsadil hren. | 3 C mraz solnce |
| 17. | V Lopato iz pokopališča vozili cel dan zemljo. Doma jaz posejal v toplo gredo semena. Dosadili čebulček na Šimščov zelnik 5 kg vsega. Zaklali eno tele in prašiča. Prodali meso od teleta po 10 Din, od prašiča po 12 din. | Solnce vetrovno |
| 18. | Dopoldne v Begunje po deklo Mahne Angelo iz Župejna. Popoldne reazanco in pospravljali. | Dež sodra grmenje |
| 19. | Sv. Jožef. Seja občinska radi vrnjenega proračuna. | Mrzlo solnce |
| 20. | Iz pokopališča zemljo v Lopato končala. Ženske na Gmajni kopale ledino. Jaz sadil na onem koncu 4 drevesa. | Dež in veter |
| 21. | Jaz na Gmajni vsadil 19 mladih orehov, ki sem jih dobil iz Koroške. Hlapca, dekla in Vika prekopavali Gmajno. | Solnce mrzlo |
| 22. | Cel dan vozili gnoj v Lopato 16 malih voz. Gnojnice dolnja Zlaunca 2 soda. Ženske popoldne na Gmajni kopale brazde. Župniku Pod cerkev dva soda gnojnice. Račun Din 20. V Strugu precepil 3 črešnje. | Solnce mrzlo burja
C 5 zjutraj |
| 23. | V Lopato še 9 srednjih voz gnoja za krompir. Potem cel dan orali v Lopati. V zelnik za peso 3 sode gnojnice. Ženske popoldne na Gmajni detelo osnažile. Zabol sem enega malega prašička, bolan na želodcu. | Solnce mrzla burja
C 4 zjutraj |
| 24. | Dopoldne v Lopati s fantom prekopavala rastovše od oranje za mejami. Franc 5 sodov gnojnice k Feršnerju. Popoldne na Gmajni snažili deteljo in vozili kamenje iz njiv. Jaz na sadnem vrtičku posadil prve jagode od kraja 100 sadil ime Oberšlezien, naprej 100 sadik najranija vseh ranih, naprej 50 sadik Renska zlata. | Solnce oblačno
mrzlo burja |
| 25. | Praznik. | C 2 mrzlo burja |
| 26. | Nedelja. Višek kontrabande volov in kojn na Uncu, zbirališče gostilna Gnezda. | Mrzlo burja suho |
| 27. | Hlapca na Gmajni vozila kamenje iz njiv. Jaz v Cirknico na dražbo gramoza. | Oblačno solnce
suho |
| 28. | Hlapca cel dan orala na Gmajni za oves. Jaz doma na vrtu delal. Popoldne precepil črešnje in divjake na Pristavšču. | Slana 5b C mraz
solnce |
| 29. | Na njivo 15 gnoja 5 voz. Dopoldne na Gmajni orala njivo št. 15. Popoldne vsejal v Lopato 4 mernike ovsa na grič. Škropil drevje z arborinom. Ženske snažile po njivah. Prozi večeru peljal koruzo v mlin. | Solnce toplo 16 C |
| 30. | Dopoldne travniško brano vlačila s Francem. Popoldne sejali na Gmajni njivo št. 10, 13 in 14 4 mernike. Ženske snažile. Okončal škroplenje drevja. | Solnce vroče 17 C |

31. Dopoldne sejali oves, 2 mernika na Gmajni št. 15 z robom in vozili kamenje. Oblačno solnce toplo 17 C
Popoldne iz detelj vozili kamenje. Ženske detele snažile.

April 1933

1. Dopoldne vozili selitev od najemnika Remžgarja. Popoldne vozili iz njiv kamenje. Oblačno solnce
2. Nedelja. Zjutraj 5 C solnce
3. Cel dan na Gmajno 10 voz gnoja za peso. Solnce
Dve svinje imele mlade po 4 prašičke.
Vsejal semena kapus, kolerado, spinačo.
4. Na Gmajno gnoja 2 voza, gnojnice 6 voz. Potem orala hlapec in Radko Toplejše solnce
njivo št. 2.
Jaz doma plot na vrtu delal iz lajšt.
5. Na Gmajno št. 2 še 6 gnojnice in dva gnoja. Jaz vrt končal grajenje in Solnce toplo 18 C
snaženje.
6. Hlapec France vozil gnoj na Gmajno robovi ob njivi dolinke 10 voz Solnce suho
vsega.
Jaz sem šel v Ljubljano nakupit semena.
Hlapca doma iz Vipave Seražin Ludvik izgnal radi obrekovanja.
7. Zjutraj na Rakek peljal krompir 674 kg k Levstku. Doma zaklali tri Solnce suho
prašičke teške 202 kg, nekaj prodali mesa.
Popoldne gnoja na robove ob dolinki še 4 voze za krompir.
8. Zjutraj povlekla njivo št. 2 za peso in korenje. Potem v Log Špico Solnce suho
prevleči z brano in posejal 100 kg nitrofoskala na površino 2.000 m².
Povlekla grajščinsko ogradco. Popoldne orala rob ob dolinki na Gmajni.
9. Nedelja. Solnce suho
10. Dopoldne doorala njive kose ob robu dolinke. Popoldne vsadili prvi Solnce suho
krompir v Lopati in vsejal detelo solato.
11. Dopoldne na Zlaunci z orala in vsejala grahoro, oves. Popoldne v Log Solnce toplo 18 C
Špico pograbit mah.
12. Vozil na Kolobar gnoj pomagal Hlad, peljala ga 14 voz po 5 gomil. Solnce
Zvečer iz Šlaritke kamenje doli.
13. Dopoldne po maši župniku 5 voz gnoja Pod cerkev. Popoldne Kolobar z Solnce oblačno
orala.
14. Dopoldne na Kolobar vsejal oves 40 kg in lucerne in trave 6 kg. Oblačno solnce
Popoldne na Gmajni vsadili okrog dolinke krompir.
15. Velika sobota. Dopoldne župniku z orala plat Pod cerkvijo 3 ½ ure in Solnce suša
gnoj vozila 3 ure. Račun Din 70. Popoldne pospravljala, na Gmajno 2
voza kamenja na pot.
16. Velika nedelja. Slišal prvič kukavico. Solnce lepo
17. Veliki pondeljek. S konji v Begunje Žan in Grehcv Jože. Solnce oblačno

- | | | |
|-----|--|---|
| 18. | Zjutraj župniku vlačila in delala jarke za saditev. 2 uri Din 20. Na Gmajni njivo št. 2 glihali za peso. Jaz na ponovno dražbo kamenja, nič prevzeli. S konji v Log vlačit z brano v Lasc. | Oblačno burnato mrščalo |
| 19. | Doma, snežilo. Orodje popravljala. | Dež in sneg |
| 20. | Doma. Delala lojtrenc in korita za rože. Licenciranje bikov popoldne ob 4 uri. Moj sivec dobil najnižjo oceno 20 točk. | Snežilo |
| 21. | Doma lojtrenc dela hlapec. Jaz sem šel v Logatec radi hlapca. | Sneg po gozdu ½ metra |
| 22. | Dopoldne doma. Popoldne na Rakek 2 metra drv in delal korita za rože. | Oblačno burja tajanje |
| 23. | Nedelja. Na Jožetovem vrtu meril geometer. | Mráz oblačno |
| 24. | Cel dan na Rakeku vozil stranišenco iz postaje domov na gnoj 6 sodov. | Velika slana solnce |
| 25. | Cel dan iz Rakeka gnojnico 6 sodov in Žan zase 6 sodov peljal v Lopato. | Velika slana solnce burnato po gričih še sneg |
| 26. | Dopoldne 2 soda gnojnice na zelnik na Gmajno stranišence. Popoldne vsejali peso na Gmajni 2 kg in v zelnik 1 kg. Korenja na Gmajno 5 litrov s sejalnimi strojem. | Solnce milejšje |
| 27. | Dopoldne sem hodil z uradnikom od Save okrog zavarovancev. Popoldne smo vsejali peso na kos dolnje Zlaunce. France vozil gnojnico za vrt 8 sodov. | Solnce |
| 28. | Dopoldne za vrtom z orala za krompir. Popoldne z orala in peljala 2 voza gnoja Viki v Ogradco. Viki račun 40 din. Vsadili za vrt krompir. | Solnce |
| 29. | Cel dan sejal detelo, zavlekli in povaljali: Gmajna št. 3, 6 in 9, Šlaritka druga in Pelce hlače. | Oblačno veter |
| 30. | Nedelja. | Oblačno veter |

Maj 1933

- | | | |
|----|---|----------------------------------|
| 1. | Peljal s konji v Žerovnico v mlin, čakal cel dan in zmlel. Doma kamenje pobirali na Gmajni. | Oblačno veter mrščalo |
| 2. | Dopoldne šel na Rakek. Iz Šlaritke pšenice kamenje speljali dol. Popoldne v Pelcah na griču kamenje doli in z orala ledino za fižol in lan. | Solnce oblačno spomladna toplota |
| 3. | Dopoldne na Gmajni kamenje pobirali in vsejal detelo travo na njivi št. 9, 12 kg. Popoldne v Pelcah vsejal 50 kg superfosfata na griču za proso. | Oblačno in dež |
| 4. | Šel v Ljubljano radi posojila, ki ga je dvignil Jože na moj račun pri Vzajemni posojilnici. Doma na Pristavšče gnoj. Zjutraj umrl stari Godeša iz pod lipe, 72 letni mož, skozi in skozi poštenjak, cerkven ključar, vas ni imela večjega poštenjaka, pred letom dni ga zadela kap, mož ni mogel ležati ter je noč in dan sede prenašal strašne bolečine od mrtvouda. | Oblačno solnce dež |

5. Na Pristavšče na njivo pod potjo 8 voz gnoja po 4 gomile dne 4. 5 voz in 5. 3 voze potem z orala.
Popoldne rezanco razala in gnoj na Pristavšče gornjo. Solnce toplo 25 C
6. Dopoldne gnoj 9 voz po 5 gomil na Pristavšče, dal Hlad voli za forajt.
Popoldne z orala Pristavšče. Solnce
7. Nedelja. Oblačno veter dež
8. S konji v Laze za Viko in Jožeta po krajnike. Viki za vožnjo Din. Hlapca doma delala kolce za plot. Veter deževno
9. Dopoldne vsi trije na Pristavšču sekali grmovje. Popoldne na Pristavšču vsadili 17 mernikov krompirja. Oblačno burja
10. Dopoldne vozili od Štefinovih plotov zemljo na Gmajno 7 voz.
Popoldne dež. Solnce dež celo noč
11. Cel dan dež po burji. Doma drva.
Zvečer se dogovorili jaz, Rebec, Oštir in Dragarčk radi parcele, ki smo jo prevzeli od Kmetijske podružnice radi prodaje. Dež
12. Dopoldne na Pristavšču grmovje kopali. Popoldne zemljo od plotov na Gmajno. Zjutraj jasno mrzlo 1 C po dnevu grmenje dež sodra
13. Na Gmajno dopoldne k baraki zemljo. Na Gmajno dopoldne k baraki gnoja dva voza. Popoldne z orali in sadili krompir. Solnce oblačno dež
14. Nedelja. Pri maši prebrana od oblasti zadeva za plačilo davkov, češ da naj ljudje plačajo davek. Oblačno veter
15. Dež naliv burja snežilo, po hribih sneg. Naliv burja sneg ponoči slana
16. Dopoldne hlapca na Pristavšču grmovje kopala. Popoldne 10 voz zemlje na Gmajno pod pot od platov. Ženske sadile fižol. Oblačno solnce dež
17. Cel dan vozili zemljo od plotov 18 voz.
Ženske sadile fižol. Oblačno vetrovno
18. Tri voze gnoja na Gmajno v rob pod potjo in zemlje še 3 voze in 5 sodov gnojnice. Deževno oblačno mrzlo
19. Dopoldne orala rob in vsejal lucerno in travo na njive št. 10, 13 in 14.
Popoldne vsadili zadnji krompir na rob.
Doma še rezanco in drva na Rakek učitelju Rojcu 2 m³. Oblačno mrzlo
20. Dopoldne gradil, prestavili na mejo plot v Lopati. Popoldne na Jožetovem vrtu z oral njivo. Solnce
21. Nedelja. Solnce
22. Gnal semejn Cirknica telico, nič prodal. Cena najboljše živine po Din 4 za kg.
V Cirknici prepis za Kavčiča parcele pri Mlekarni katero je kupila Kmetijska podružnica, da bo zidala shrambo za orodje, a so sovražniki tega delo preprečili.
Oba hlapca ušla.
Zjutraj povlekel vsejano lucerno na griču v Lopati.
Križev teden.
Popoldne v sejmu. Solnce vroče dež sodra

- | | | |
|-----|--|--------------------|
| 23. | Dopoldne v gozd radi štang pri Windischgraetzu, nič opravil. Popoldne doma. Najemnik Hribar delal kletke za zajčjerejo.
<u>Imenovan od vlade novi župan Orjunc, Sokol, begunec Primorc,</u>
<u>najemnik, agitator tajnik JRKD Tavčar Franc špediter.</u> | Solnce dež |
| 24. | Dopoldne v tal po voz drv. | Solnce dež naliv |
| 25. | Praznik. | Oblačno |
| 26. | 24 ur dež naliv povodenj. Doma drva. | Dež naliv |
| 27. | Deževalo. Doma drva, razanco. | Cel dan dež zmerni |
| 28. | Nedelja. Gasilska vaja. | Oblačno solnce |
| 29. | Doma drva. Deževno. Prodal kravo Bučarci montafonsko staro 3 ½ let je oslepela in eno leto hiral, po ugotovitvi je bila tuberkulozna in skoro na koncu, dobil sem zanjo le 700 din, polovico. | Dež |
| 30. | Doma. Deževno. Delal vrata za Lopato. | Dež |
| 31. | Doma vrt za sejanje trave preštihali. V Lopati en steber cementni za vrata naredila.
Na Gmajno 2 voza gnojnice na krompir. | Oblačno solnce dež |

Celi maj je bil mrzel in dežja toliko da je od 26 – 29 voda v Logu šla pri gradu čez cesto, zrastle ni ta mesec skoraj nič.

Junij 1933

- | | | |
|----|---|--|
| 1. | Šel v Ljubljano na občni zbor Zadružne zveze za hranilnico in posojilnico. Govorilo se je tam o strašnem položaju na denarnem trgu in vladnem gospodarstvu, vsem grozi gospodarska propast po krivdi diktatorske zločinske vlade, ki kar noče dati oblasti iz rok.
Franc doma na Pristavšču kopal grmovje. | Dež oblačno |
| 2. | Dopoldne v Lopati še en steber za vrata zbetonirala in plot popravila. Popoldne doma na vrtu obsejal s travo za novo rušo, zalili z gnojnico. | Solnce |
| 3. | Na vrtu z betoniral en bazejn. Poglihali obsejano na vrtu. Zalili gredo z gnojnico. Nasadil cvetlično gredo.
Telico Barko staro 2 leti in pet mesecev prodal Bučarci za meso teška 458 kg a Din 4,20. | Solnce |
| 4. | Binkošti. V Logu vode na cesti še 30 cm. Vrh Javornika je prišlo šele te dni do zelenja. | Solnce |
| 5. | Praznik. Smo šli s konji cela družina v Žerovnico radi slame in v razvedrilo. | Solnce |
| 6. | Dopoldne en voz hojc pripeljala za Jožetovo ograjo. Popoldne pokosili Lopato ravan. Pripeljali za vrt en voz zemlje iz Grahovšča. | Solnce mal dež |
| 7. | V Lopati cementne stebre spucal. Franc kopal jamo za ograjo.
Feršnar pri Hopstantu skazal mi za en voz rant. | Deževno solnce |
| 8. | Dopoldne gradila v Lopati on konc. Popoldne iz Struga pripeljala in posekala hraste za babe.
Zmanjkalo sena za krave. | Solnce dež |
| 9. | Dopoldne sem šel v soseskin gozd, sva zbrala 37 hoj za prodajo za plačilo davkov.
Doma Franc kopal jame v Lopati za ograjo. | Zjutraj 3 Celzija topleje solnce grmenje dež |

10. Dopoldne sem šel v Grahovo po slamo 500 kg a Din 0,25. Popoldne plot postavljali v Lopati in iz Lopate pripeljala za v kozolec okrog 900 kg.
Župniku s konjem 4 sode gnojnice, zaslužek Din 15. Solnce dež
11. Nedelja. Seja občinska pod novo imenovanim županom Tavčarjem. Seja je bila senzacija, ker se je ugotovilo, da je bivšem županu manjkalo v blagajni 15.000 dinarjev katere bo mogel plačati, sploh pa je bila podano revizijsko poročilo naravnost uničujoče za Vodovodni odsek Cirknica. Solnce dež
12. Prišla na Rakek Potujoča kmetijska razstava katero smo šli gledat vsi pri hiši. Nič posebnega to za Slovenijo preslabo, spada v Srbijo. Tudi pri tej razstavi se je pokazala vladujoča gospoda, da ji je samo za pomp in varanje ubogega kmeta. Manjkalo je na razstavi resnih ljudi, po večini so jo obiskovali šolski otroci, ki so po razstavi divjali od vagona do vagona. Videlo se je, da pri zastopstvu so majnkali naši ljudje, prednjačili so samo pečeni župani, hlapci, učitelji in trgovci, gostilničarji ljudske pijavke, ki so prav ta čas do kosti obirali uboge kmete in delavce. Po mojem preudarku je ta razstava bila en fiasko, za kmeta slovenskega brez vsake vrednosti, to je dokaz, da je ta diktatorska vlada imela namen pokazati ubogemu narodu brez pravice in svobode oropanemu gospodarstva, da zajn skrbi, kar pa je ne samo strašno varanje in zločinsko delo nad narodom, ki ga zavestno izžema na vse ljube načine. Solnce dež
13. Dopoldne jaz v soseskin gozd k merjenju hoj. France v Windischgratzovo sekat suhe hojce.
Popoldne na vrtu in Gmajni ražnje k fižolu. Ženske okopavale. Solnce oblačno dež
14. Cel dan v Lopati gradila pri pruhu.
Ženske krompir plele. Solnce dež
15. Praznik sv. Rešnje Telo.
Danes sem prejel dekret s katerim so me odslovili kot občinskega odbornika in točasno še Gornik Franca upokojenega železniškega načelnika, ki pa je bil svoj čas namesto prestavljenega uradnika imenovan, nadalje Mihovga Andreja, Ablerja in Andreja Malnarja, mi štirje smo bili od ljudstva izvoljeni. Solnce dež naliv
16. V Lopati delal še ograjo. Franc v knezov gozd sekat hojce, pripeljal en voz. Solnce dež
17. Sem šel v Ptuj k gos. Mellivi radi obračuna od kupljenega sveta pri mlekarni, ki smo ga prodali. Solnce in dež
18. Nedelja. Sem bil v Ptujju med potoma sem pregledal kmetijsko šolo v Št. Jurju ob južni železnici. Dež vihar naliv
19. Prišel iz Ptuja domov. Pleli krompir. Pokosili na Pristavšču za proso malo njivco in dolgo, krme okrog 400 kg. Solnce
20. Zjutraj v šupi napravil red, potem s konjem oplet krompir za vrt. Popoldne na Pristavšče gnoj. Solnce mal dež
21. Dopoldne še gnoj na Pristavšče skupaj 7 voz po 5 gomil, potem z orala obe njivce in njivo po dolini vsejal proso. Zvečer gnojnico na vrt k britofu tri sode, na Mostek tri. Solnce in dež
22. Remžgar delavec najemnik pokosil Šlaritko prvo in na Gmajni rž, grahoro dolinko. S hlapcem okopala s konjem krompir v Lopati in na Gmajni. Popoldne na Gmajni postavila ostrvi za sušenje sena na njivi št. 4. Solnce vihar veter dež

- | | | |
|-----|--|---------------------------------|
| 24. | Nedelja pred Božičem. | Jasno sonce |
| 25. | Praznik Božični. V cerkvi vse praznike ni bilo nobenega petja ker organist ni smel radi tega, ker se je moralo plačevati za pokojnino igrati, Cerkev pa plačala ni. | Jasno sonce
vetrovno obrnilo |
| 26. | Sv. Štefan. Seja kmetijske podružnice. Igra v cerkvenem domu. Zvečer zaklali prašiča starega dve leti, bil je rezan merjasec težak 249 kg koža tehtala 16 kg. | Vetrovno malo
tajanje |
| 27. | Pospravljaj. Hlev pažil za mala dva prašiča. | Vetrovno mal dež
tajanje |
| 28. | Dopoldne na Rakek vložil prošnjo za živinsko legitimacijo. Na sanke koš naredil Bločan. | Oblačno mal dež
tajanje |
| 29. | Doma. Čistil kurnjak in drugo. | Snežilo in tajalo |
| 30. | Rezanco. Popoldne od kovača pripeljal sanke za vožnjo in sanke za luksus, oboje nove. | Snežilo temperatura
0. |
| 31. | Nedelja. Prejel od gasilnega društva dopis s katerim so me po 22 letih članstva iz društva izločili zato ker nisem hotel se vdati vsiljeni nepotrebnim prisegi. Pred tem sem bil 6 let kot načelnik.
<u>Odbor ki je nas 8 starih ven vrgel je obstajal iz sledečih:</u>
Načelnik, moj sosed <u>Janez Udovč</u> .
Tajnik, glavni maher občinski tajnik katerega sem jaz spravil v društvo in na občini do službe <u>Anton Puntar</u> Greguretov 19 let star.
Blagajnik, <u>Gabrenja Franc</u> 25 let star en ... fant.
Načelnika namestnik <u>Anton Udovč</u> brat načelnika.
Poveljnik, Janez Pupis dober kmečki fant.
Orodjar, Matičič Ludvik posestnik mojih let. | Snežilo |

Ocena l. 1933

To leto je bilo gospodarsko prav tako kot l. 1932. Strašno pomankanje denarja nikjer zaslužka, kmetijski pridelki so se pa kar v ceni cenili, davki so se pa večali, kar je pa kmetsko ljudstvo kupovalo to je obutev, obleko, železo, cement, sladkor to je bilo pa vedno še dražje. Davke je vedno rubila davkarija s pomočjo finance, vršila se je nešteto prodaj radi davkov pri kmetih, vendar pa vedno z brez uspeha prodaje, ker kupci na take dražbe niso prihajali. Vse vprek je tarnalo in tožilo o slabih časih ker se izboljšanje kar ni hotelo nikjer pokazati čeprav so pa časopisi vedno govorili o nekem nevidnem izboljšanju. Zelo sijajni gospodarski in politični časi so bili pa za trgovce, gostilničarje in mesarje oderuhe pijavke, ki so kar vidno rastli v svojem bogastvu, te vrste ljudje so imeli tudi pri oblastnih veliko moč, ter so na tak način brez kontrole izmozgavali ubogo obupano, izčrpano ljudstvo. V naši vasi je tako obogatel Gnezda z gostilno in trgovino samo v enem letu na stotisoč in več. Obogatel je usled tega, ker so ljudje vsevprek kontrabantili, pili in kupovali in menjavali pri njemu italijanske lire z moko, mesom, tobakom, jajci, putrom, kuretnino, mastjo, vsaj je bila razlika v ceni

več kot polovico, italijanska lira je bila vredna decembra 4,25 dinarja na tak način so večje družine zaslužile od 100–200 din dnevno, ena oseba pa od 30–50 dinarjev, kar je bilo za ta čas jako dobro, ker moka je bila najboljša od 2 – 2,50 din za kg, meso pa po Din 8.- za kg, prašičje Din 13,50, telečje a Din 12. Ljudje niso pa nič prihranili, ker so se razvadili ter sproti zapravljali.

Edina dobrota, ki smo jo v naši občini doživeli je bila ta, da smo dobili električno razsvetlavo, samo žal, ko usled denarne stiske je v hišo napeljalo komaj 20 hiš.

Letina je bila razen žita in sena silno slaba, ker je bilo celo leto preveč mokrote. Deževalo je kar po dva meseca skupaj v jeseni. Log je trikrat zalilo, ko je bila septembra pokošena otava je kar čez noč padlo toliko dežja, da je voda bruhnila iz struge že dopoldne, pa čeprav je prejšnji dan bila voda tako majhna, da se je dalo prebroditi na velikih krajih kar z zavihanimi hlačami. Nam je voda odnesla iz domače senožeti en voz otave iz kopic, en voz v najemu senožeti (Osredok firštov) pa pokošeno. Vzela je pa tudi grable in vile, ki smo jih čez noč pustili v grmovju. Ta voda je stala u Logu do Adventa. Sneg je zapadel pred sv. Andrejem ter je ležal kar naprej.

V letu 1933 so bile velikanske poplave sledečih krajev: vsa vas Struge na Dolenjskem je voda zalila, čez 600 ljudi je bilo kar na prostem in so jih hranili z prostovoljnimi darovi. Dalje je zalilo Loško dolino, Barje, okolico Celja in Celje, podrla mostove in ceste, bilo je leto kolosalnih vodnih nesreč.

Kaj pa politika? Svetovna je bila v znamenju samih razprtij, pogajanja in konference so se vršile povsod in brez prestanka, rezultat tega je bil enak ničli. Ker prevladovalo je nepoštenje, prevara, sebičnost, hinavščina in propalost vsake morale, bilo je leto prekletstva. Naraščale so diktature, cvetela je korupcija, preganjanje vsega kar je bilo pošteno, protivnike takega vladanja so gonili v ječe, koncentracijske tabore, posebno je bilo to v Nemčiji. Zloglasna razorožitvena konferenca ni delovala skoro nič, rezultat je bil tak, da so se narodi še bolj oboroževali in sovražili, skratka delovanje brez Boga je rodilo pravi pekel na zemlji. Vladajoči so pa bogateli, med srednjim slojem je vladala pa revščina in obup. Vse je pričakovalo za l. 1934 konca teh strašnih razmer, ali z vojno ali revolucijo.

V naši državi je bila gospodarstvo in politika v znamenju strašne korupcije, zločinska vlada ista kakor l. 1932 seje s pomočjo oboroženih sil kar krčevito držala in vse glasne protivnike z vso silo preganjala. Naše slovenske voditelje je kar držala v konfinaciji dr. Korošca, dr. Kulovca duhovnika, dr. Natlačena in dr. Ogrizka advokata, voditelja Hrvatskega naroda dr. Mačka ugrabila, postavila pred sodišče in ga zaprla na 3 leta. S tem je pa dosegla, da je ljudstvo ostalo še bolj odporno in se ni udalo, ampak le čakalo in stiskalo pesti in zobe. Korupcija je bila pa taka, da je grozila že uničiti bogato državo. V Belgradu se je kradlo na debelo, istotako tudi v posameznih banovinah, vendar le sto razliko, da ni bilo toliko denarja na razpolago ker ves denar je šel preje v Belgrad in od tamkaj so delili miloščino drugim. Ljudstvo tej vladi in oblasti ni prav nič zaupalo,

ter se kljub postavam, ki jih delal ta strankarski parlament ni hotel pokazati denar od nikoder. Iz vseh uprav so bili vrženi pošteni ljudje, godile so se brezmejne krivice in gaženje zakonov. Izvršila je vlada v tem letu tudi občinske volitve, ki je s strašnim nasiljem, pritiskom ubogih uslužbencev državnih in delavcev tovarnah zmagala z velikim terorjem, osobito v Dravski banovini, pa čeprav ni imela vlada za seboj ljudstva več kot 20 % je zmagala z $\frac{3}{4}$ večino, tako nasilstvo je izvršila nad volivci, ker se je vse treslo za obstanek in se balo za službe in delo, pa kako tudi ne vsaj so delavci v Trbovljah, Zagorju, Kočevju gladovali in tudi čakali gladne smrti. Vsi smo že gledali grozen konec, ki ima priti vsled takega gospodarstva in političnega nasilja. Ovađuštvo pa je cvetelo kot še nikoli. Jaz sem bil vsled svojega prepričanja odstranjen od vseh javnih uprav tako od občine, od kmetijske, šolskega, davčnega in gasilskega odbora, ostal sem vsled tega še bolj trd in neustrašen pričakujoč še nadaljnjih krivic in k koncu pričakujoč sigurne zmage ljudstva, njega volje in pogaženja vseh lumpov, ki so zasedli vsa mesta v oblasti in delali nasilje krivice ter tako prizadejali narodu slovenskemu črne dni. To politiko nasilja je vodil v glavnem Slovenstvu poturica dr. Kramer, poklic časnikar, lopov in zločinski preganjalec.



Miklovo Zalo so na Rakeku uprizorili leta 1934.

Marc 1941

- | | | |
|-----|---|-------------------------|
| 1. | V Ljubljano sem peljal Marico v bolnico, da so deli zlomljeno roko v gips za tri tedne. | Zjutraj mrzlo solnce |
| 2. | Nedelja. | Zjutraj mrzlo solnce |
| 3. | Cel dan vlačila branala farovške. Pod brdam vsejala dušik 80 kg in apno 400 kg na Gmajni njiva na vrhu. Škarče iz Planine pričel delati žlebove od štale in svinjakov. | Zjutraj mrzlo solnce |
| 4. | Jaz en voz sena od Majstra in Skotovc peljala v Cirknico. Radko vsejal na Gmajni za krompir in ledine 350 dušika. | Dež |
| 5. | En voz sena za Majstra v Cirknico. Podkoval konje v Cirknici vse podkve. Radko vsejal dušik na Kolobar 56 kg. | Deževno |
| 6. | Dopoldne na Rakek še po pleh za žlebove. Popoldne z orala na Gmajni pri baraki za krompir. | Solnce |
| 7. | Dopoldne z orala na Gmajni še ostalo pri baraki in robove ob Štefinovi ogradi. Popoldne od Majstra prešo domov Modcovki peljali. Radko na Pristavšče vsejal dušik na njive nad drugo, tretjo in četrto potjo okrog 180. | Solnce |
| 8. | Dopoldne vsejali ozimni ječmen Pod cerkev farovško 65 kg. Seme sem dobil od Skotovca. Škarče ključavničar iz Planine skončal delati žlebove, z enim fantom delala on 54 ur. fant 51 ur a ceni Din 8 in Din 4. | Vetrovno mal dež |
| 9. | Nedelja. | Vedro |
| 10. | Peljal zadnji voz sena Majstru v Cirknico, skupaj bilo 6 voz 108 kvintalov. Prodal kravo Belko jalovko Roglju po ceni 8 din za kg. Tehtala 380 kg.
<u>Sv. Medard lepo vreme ali bo 40 dni?</u> | Solnce |
| 11. | Radko dopoldne vsejal pepel v Lopato. Jaz z kobilco v Logatec peljal konzerve. Popoldne sem šel v Postojno kupil razno. | Solnce |
| 12. | Dopoldne na Gmajni v Štefinovi ogradi zemljo nakladala in vozila na rob. Popoldne v Pelce na Zavratnik vsejala ozimni ječmen 45 kg, seme sem dobil od Šimšča. | Solnce mrzlo burja |
| 13. | Dopoldne z orala na Pristavšču njivo po dolini in devčk počez za oves. Popoldne na Zavratnik, poravnala z grabli in valiči ječmen. Na Gmajni na robu pa vsejala oves 25 kg zimskega. | Zjutraj mraz 4 C solnce |
| 14. | Dopoldne na Gmajno prvi grič na rob peljala 5 voz komposta. Popoldne vsejala oves na Pristavšču njiva po žlebu in devčk 30 kg. | Mraz 4 C solnce |
| 15. | Cel dan z Radkotom vozila hoje iz Cerovce 5 voz. | Zjutraj mraz 4 C solnce |
| 16. | Nedelja. Sem cel dan hodil po hribih Sv. Vidu radi Majstra delavcev. | Mraz 3 solnce |

- | | | |
|-----|---|------------------------------------|
| 17. | Jaz sem šel v Ljubljano radi Hrašana in zadruga.
Doma zaklali enega jesenskega prašička teškega 95 kg, star 6 mesecev. | Mraz dež in solnce |
| 18. | Vozila z Radkotom gnoj na Gmajno njiva nad pruhom 7 voz.
Kravo Šeko mesar vzel, bila je stara 16 let, domača zelo dobra. | Velika burja mraz
4 C |
| 19. | Sv. Jožef. | Zjutraj mraz 6 ½ C
solnce |
| 20. | Dopoldne sva z Radkotom peljala še tri voze gnoja na Gmajno njivo nad pruhom, skupaj 10 voz in trosila. Popoldne z orala. | Mraz 4 C solnce |
| 21. | Dopoldne 5 voz gnoja v Pelce na grič. Popoldne z orala do večera. | Rano mraz 4 C
solnce |
| 22. | Dopoldne v vrt sejali vrtna semena. Farovski kos in naš z orala.
Popoldne 3 voze gnoja na Mostek in z orala. Mlela in rezanco rezala. | Zjutraj vetrovno in
velik veter |
| 23. | Nedelja. Popoldne sva z županom Čečkov laz razdelila za obdelovanje in sicer za dobo pet let so dobili vsak en del: 1. Šurcov Janez, 2. Grehcov Miha, 3. Grehcov Jakop, 4. Marcelan in 5. Pavčič. | Solnce oblačno |
| 24. | Dopoldne na Rakek, popoldne v Logatec in Hotedršico radi zobne oprave. | Snežilo mrzlo |
| 25. | <u>Praznik. Velik zgodovinski politični dan. Jugoslavija je pristopila k državam osi velesilam Nemčiji, Italiji in Japonski, podpis se je izvršil ob 2.30 h na Dunaju. Radio je poročal po vsej evropski zemlji in Ameriki. Od Jugoslavije je podpisal ministrski predsednik Cvetković in zunanji minister Cincar Marković. Za Nemčijo Ribentrop, za Italijo Ciano grof, navzoč je bil tudi kancler Hitler. Mi smo to poslušali na radiu.</u>
Od Slivlanov smo dobili prostor pri kapelici za stavbo sadne sušilnice in sprave orodja. | Oblačno solnce |
| 26. | Cel dan zemljo na Gmajno vozila iz Mostka 3 voze, ostalo na Gmajno od pruha in od Štefinove ograde. | Oblačno milo |
| 27. | <u>Senzacija. V noči od 26. na 27. nevidni duhovi so vrgle vlado Cvetkovića, ki je prinesla Jugoslaviji toliko pomiritve med Hrvati in Srbi, proglasili so mladega kralja Petra II. za polnoletnega, ki je izročil sestavo nove vlade generalom, ti pa so sestavili vlado tako imenovano koncentracijsko iz vseh treh narodov in vseh strank. Slovencem so dali najpomembnejše ministrske resore. Našim starim okrutnim ribercem je zopet zrasel greben, komaj čakajo maščevanja. Sokoli so pa kar vsiklikali proti prejšnji vladi misleč, zopet bomo na vrhu.</u>
<u>Narod je gledal to za eno hudo reč, ki bo prišla nad Jugoslavijo. Generali se bodo hoteli vojskovati. Mi, ki smo na meji smo trepetali od strahu kaj bo z nami.</u>
Radko je vlačil travniško brano na Gmajni. Popoldne pa še ogrado Laknerju za plačilo. | Vreme oblačno
vedro milo |
| 28. | Drevje obrezoval. Radko klestil hoje. Mlel.
<u>Med nami radi dogodkov vlada strah in nemir, novi vojaški obvezniki so vpoklicani.</u> | Deževno |
| 29. | Doma cel dan klestila hoje drva sekala in mlela. | Dež zvedrilo |

30. Nedelja. Pokrmili smo rezanco, rezali jo 5 mesecev.
Od gos. Majstra sem prejel priporočeno pismo s katerim mi izroča
v polno oskrbo svoje posestvo na Uncu.
Napetost za vojno traja naprej.
31. Sva Majstrovo gmajno z krožno brano branala. Veter oblačno
Napetost za vojno se veča, občanov se loteva razburjenje, vrši se
polagoma mobilizacija.

Ta mesec bilo je dobro suho za delo poljsko, orali smo.

Svetovni položaj je bil pa vse v znamenju priprav strašne svetovne vojne.

Proti koncu meseca se je pa tudi pri nas kazalo, da bomo tudi mi potegnjeni v grozni vojni položaj, vsi znaki so kazali zato, ko so se pa proti koncu meseca v državi spremenile skoro revolucionarno spremembe, tedaj nas je pa vse prevzela groza. Na najnižjem mestu se je čez noč zgodila sprememba. Odstopilo je seveda pod pritiskom kraljevo namestništvo, nastopili so generali in imenovali mladega 18 letnega kralja za polnoletnega. Mi nismo bili tega veseli, ker kraljevo namestništvo je imelo čudovite uspehe na zunanje političnem polju tako, da je vse naokrog imelo vojno mi smo bili pa v miru. Po tej nepričakovani spremembi nas je pa obšla groza, ker je vse tako kazalo, da se generali hočejo vojskovati. In res prav zadnje dni je pričela napetost rasti med Nemčijo in Italijo, pri nas so se vršile priprave za vojno mobilizacija do 50 leta. Dne 1. aprila pa je bil grozni dan vse je jokalo za beg, stanje živcev je bilo tudi nam možem že težko izdržati pripravljali smo najpotrebnejše za odhod, da nas bodo evakuirali.

April 1941

1. Dopoldne strašno razburjenje radi znakov bližnje vojne. Pripravljali smo se za odhod in beg. Živci so popuščali tudi nam starejšim. Nikdo se ni lotil dela, ženske so jokale in v strahu za družine tarnale. Bil je res grozni dan. Povečalo je strah tudi radi tega ker so šolo zaprli. Midva z Radkotom sva šla pa vseeno popoldne na Majstrovo gmajno vozit krožno brano. Zvečer se je malo pomirilo. Vlada oziroma predsednik vlade general Simović je dal ukaz, da ni povoda za vznemirjenje, ljudje naj gredo na delo, nikomur se ne pusti izseljevanje. Vršila se je pa splošna mobilizacija obveznikov, konj, volov. Naša Silva je prišla iz samostana tudi domov, po šolah bodo nastanili vojaštvo.
2. Moji dragi, dobri konji, ki sem jih imel dve leti so bili pozvani. Gnal sem jih določen od občine za gonjača dne 3. 4. na Ježico pri Ljubljani na vojaško zbirališče, kamor smo prišli ob 5 uri popoldne. So jih takoj prevzeli, cenili vsakega po Din 8.000 in dali potrdilo prevzema. Po cestah proti Ljubljani se valijo mase konj, volov, vozov Na Rakeku usled razmer sejma ni bilo, vse je v znamenju groznih dni in se pripravlja na beg.

Veter oblačno mrzlo
dež

Grdo vreme dež

3. Rano zjutraj spravil konje na pot v Ježico. Prvo smo jih po ukazu občine prignali za Orlek kjer so nam dali razporeditev in hajd z njimi. Pobrali so tudi voli in vozove.
Doma so pospravljali obleko živež za slučaj bega. Solnce
4. Jaz sem bi v Ljubljani. Doma pripravljali za na pot begunsko. Ljudje so pričeli saditi krompir. Solnce
5. Mala pomiritev. Mi smo vsadili krompir na Mostek in Gmajno k baraki en kos pozni rožnik.
Polje lepo zeleni, pri ljudeh pa žalost in strah, malo majnka do panike. Solnce
6. Cvetna nedelja. Za državo našo in naše državljane strašen dan. Nemec je napadel našo državo na dveh straneh pri Dravogradu in na bolgarski meji. Pri nas je alarm, vse bega sem in tja. Pobirajo zadnje konje odšli so skoro že vsi zato sposobni moški, velikanska vojska se od Ljubljane premika proti Karavankam.
Pri nas se vse pripravlja na beg, nekateri kar gredo, vse je strašno potrto in žalostno, nikdo ne ve pravzaprav kaj naj stori. V zemljo zakopavamo živež, obleko, orodje poljsko vlečemo na Gmajno v barako, ker imamo strah, da nam ob napadu Italijana vse zgori. Vsak rešuje kakor kdo more, dela se ogromna škoda, propadamo.
Nemec je z aeroplani napadel Belgrad v Ljubljano je prišel pa ogledovat, v Belgrad je vrigel bombe ena je padla ravno v stanovanje našega slovenskega voditelja in ga skoraj ubila. Solnce
7. Veliki teden. Dopoldne še pospravljali na varnejše mesto živež, obleko. Po vasi je vse mirno in tiho ubupno, nikjer nobenega življenja, kjer se ljudje ne pripravijo nobenega dela je še strašnejše, drug drugemu je nezaupljiv, skrivaj vsak dela, vsak tuhta kam naj beži v slučaju, da se pripravi Italijan iti naprej. Res da usodni dnevi.
Popoldne smo šli na Gmajno krompir saditi, ker smo bili mnenja, če pridemo nazaj bomo vsaj nekaj pridelali, v kletah bo pa vse izgubljen krompir. Človek je kar iz sebe zamišljen brez volje do dela.
Iz države prihajajo ugodna poročila. Mi in Rusi smo sklenili nenapadalni in prijateljski pakt za pet let. Turki stojijo nam na strani Anglija, Amerika nas z vso močjo podpirajo. Boji so v Albaniji, Bolgariji, naši gredo naprej proti strašnemu sovražniku celega sveta omike in svobode. Italijani, zavezniki Nemca so v hudih stiskah. Angleži so jih docela pregnali iz Abesinije, čaka jih huda stiska v Albaniji, ko bodo morali bežati v morje. Razvija se odločilna bitka za Balkan. Oblačno toplo dež
8. Prebili smo mirno noč. Rano ob ½ 5 ure prišla vsa zbegana soseda Šurčovka in nam sporočila, da je Italijan napovedal vojno Jugoslaviji. Kakor nori smo vstali in znašali blago na voz živež obleke, da bomo šli na beg, polagoma smo se umirili, ker smo dobili vesti, da so na Rakeku vsa pota zaprta. Čakati smo morali strašne usode, ki nam bo pretila ob začetku streljanja. Delal ni nihče nič, vse je otožno drug drugega spraševalo kaj bo in čakalo vesti, ki pa ni bilo mogoče dobiti nobenih, ker železnice ni bilo, ne pošte. Mraz snežilo

9. Tudi to noč smo še precej mirno prebili. Zjutraj rano sem šel na Rakek k spovedi, ob ½ 7 pri maši pa se je pričelo prvo streljanje od Italijanov, prevzel nas je grozen strah in kar nestrpna sva z ženo bila v cerkvi in čakala za domov, kjer sva že med potom slišala, da je padla bomba okrog nas, padla pa je na Šimščov vrt, šrapnel nam v okolici pobil nekaj šip. Pri ljudeh je nastala nervoza in strah sprašujejo se kaj nam storiti, ali naj bežimo, jaz sem ljudi zadrževal kolikor sem le mogel, vsi so se poskrili po obokanih kletah z otroci, culami, jedili in čakali svoje usode. Naš konec se je zatekel v farovško štalo, pustili smo domove in prenočili po zavetiščih. Šrapneli in granate so padale čimbolj, največ na Rakek na kolodvor in po vasi in pa po rebu in nad Ivanje selom. Mraz snežilo 4 C
10. Noč smo prebili dosti mirno. Zjutraj se je pričelo z nova topovsko streljanje bolj redko, proti večeru pa silneje. Na Kolobarju so se prijeli naši in Lahi bila sta dva ranjenca in en mrtvec, dva Hrvata ranjena in en Srb graničar mrtev. Vas je kakor izumrla vse se tišči v kletah, zakloniščih v glavnem v farovžu, pri Birtu, pri Anšku, pri Horvatičku peku, v kletah Grudna (Čekada), pri Skirovh, pri cestarju (Feršnarjevih) pri Čebavsovh, pri Podboju in mlekarini. Mraz burja
11. Veliki petek l. 1941 za naš narod. Noč smo mirno prebili v farovski štali. Ko smo šli na ta veliki petek vsi prestrašeni in prepadeni k sv. maši je prišla v cerkev vest, da so Italijani v Hripcah, kar na mah je bila cerkev prazna, vse je vsled strahu drlo ven in gledalo proti Hripcam, ker so res se mož za možem se spuščali v vas tako, da jih je bilo kakih 10 že v vasi ob 8 uri. Ljudstvo je begalo sem in tja, na splošno se je pa pokazala zadovoljnost vsled tega, da bo strahu konec. Obkolili so prišle Italijane, nekateri so pa kar besedičili in se laskali. Vidi se te neznčajne ljudi, kako malo jim je mar lastni narod, kako se poniževalno hlinijo, kar človeka da srce boli, to neverjetno hlapčevstvo naših ljudi, povsod se vidijo te grde kreature, ena taka je brezroki Kelc štajerski pritepenec, dalje nek najemni gostilničar v mlekarini po priimku Kržišnik, vozila sta Italijane od gostilne do gostilne pa prepevala. Na Rakeku je pa ničvredni narod plenil kolodvor in trgovine pa tudi privatna stanovanja. Strašni in usodni dnevi našega naroda bo zgodovina pomnila. Italijani so lepo prišli nič žalega niso storili nikomur. Ta dan je le malo prišlo Italijanov. Naši so porušili oziroma razstrelili most v Delah in na Rakeku, pogled je bil strašen. Mraz 3 C
12. Velika sobota. Rano zjutraj prično marširati večje kolone Italijanov prišlo čez Slivce s trenom in malimi topovi, z avtomobili čez Unec na cesto proti Logatcu oziroma Ljubljani. Mene je strašno srce bolelo kako nesrečo in kak strašni vojaški polom smo doživeli. Ljudstvo je ropalo vojaška skladišča dokler niso proti nastopili Italijani. Pomendrali in plenili so vse kar jim je pod roke palo. Ljudje ničvredni so kot pobesneli volkovi grabili tujo imovino, mi smo se pokazali pred tujcem kaj smo in kaj znamo. Vidi se kaj je človek brez oblasti. Prvo italijansko povelje: vse orožje, zastave odati njim, zvečer ob sedmih vse doma in nič svetlobe ne sme biti. Razpad armade popoln vračajo se domov upoklicani najeti od blizu in daleč peš. Srbi se nad našimi maščujejo jih ubijajo, obupno se vračajo proti Hrvatski, nam dajejo strah in grozo, zmerjajo nas z izdajicami. Vrnjeni vojaki pripovedujejo grozne doživljaje, iz Dolejske vračajo se zmučeni in prepadeni v civilu, če se pa kdo vojaško vrne ga pa Italijani zadržé. Milejše

- | | | |
|-----|--|--------------------------------------|
| 13. | Vel. Nedelja. Lahi derejo v državo.
Jože se vrnil iz vojske, pri vojakihi je bil od 20. februarja. | Milejše |
| 14. | Praznik. | Milješe |
| 15. | Jaz sem šel v Ljubljano s kolesom in gos. župnik. Vsi mostovi na železnici do Borovnice z borovniškim vred je podrla naša vojska. Grozen je pogled na ruševine.
Krompir sadili na Gmajni njiva pri baraki. | Milejše |
| 16. | Jože s konji v Logatec po kalijevo sol 1.500 kg.
Jaz sem bil še v Ljubljani. Doma sadili na Gmajni njiva nad pruhom.
Šurcov v Logatec po kalijevo sol za Majstra. | Oblačno |
| 17. | Sejali umetna gnojila s strojem po krompirju.
Lahov je v deželi čedalje več, imajo velikansko množino avtomobilov, ki kar grmi po cestah. | Oblačno mrzlo |
| 18. | Cel dan sejala s strojem umetna gnojila kalijevo sol in superfosfat po ječmenu in pšenici.
Ženske snažile v Lopati, Gmajni in Pelcah. | Oblačno mrzlo |
| 19. | Dopoldne na Pristavšču sejala sol in superfosfat, pa prevlekla vse z brano gnojene vse njive, razen one nad prvo potjo.
Popoldne sadili krompir njiva na vrhu na Gmajni.
Masa italijanske vojske se vrača proti Postojni, po cestah velikansko število dnevno sem in tja avtomobilov vojaških.
Vojaška poveljstva izobešajo povelja, plakate, stroge ukaze proti nam, vse mora biti zvečer od 8 ure pa do 5 ure zjutraj doma, vse orožje se ima prinesiti komandi v 24 urah, vse mora biti zvečer zatemnjeno, ali tužni so dnevi. Ne dobivamo nobene pošte, ni časopisov, ni železniške zveze, ni radia, uničili so nam ga z bombi Nemci. | Oblačno sonce |
| 20. | Nedelja. Lahi so odstavili bana. Stari župan 80 letni Hribar je usled potrnosti radi nastalih razmer skočil v vodo.
Mi smo še vedno brez zveze s svetom, ni časopisov, ni pošte, ničesar kar bi nas tolažilo. Iz Ljubljane prihajajo žalostne vesti namesto bana imenovan je Lah Grazioli, da bo vladal nad Slovenijo. | Solnce |
| 21. | Dopoldne v Lopati in Kolobar posejali gnojila kalijevo sol in superfosfat in s travniško brano prevlekla.
Jože se vrnil po štirih dneh iz Dolenjske kjer je iskal konje. Nič našel. | Solnce |
| 22. | Dopoldne dosadili krompir na vrhu vsadili 900 kg.
Popoldne gnoj na prvo Šlaritko.
Lahi čim delj tem bolj nas pritiskajo, smo uboge reve brez vsake zaščite, bližajo se nam črne dni. | Dopoldne oblačno
popoldne deževno |
| 23. | Gnoj na prvo Šlaritko peljali 13 voz. Popoldne na drugi Šlaritki razpeljali gnoj od jeseni 15 voz. | Oblačno mrzlo |
| 24. | Dopoldne z orali obe Šlaritke. Eno sami eno s konji Šimšč. Popoldne vlačili, sejali gnojila in vsadili prvo koruzo.
<u>Lahi vlečejo prve žrtve v zapore.</u> | Oblačno mal dež |
| 25. | Doma mleli, orodje popravljali. | Dež in sneg |
| 26. | Jaz s kolesom v Ljubljano radi konj in sena, ki sem vse to dal vojaštvu, oziroma bivši jugoslovanski državi, a nisem prejel plačila. Vrednost sena 17.000 din. Vrednost kojn s komati 18.000. Za plačilo so slabi izgledi.
Doma Jože in Radko pripeljala voz žaganja. Popoldne hoje zrezali na mašino. | Dež |

- | | | |
|-----|--|---------------|
| 27. | Nedelja. Vrnili sem se iz Ljubljane prišli so na Vrhniko me čakati Radko, Silva in Ivanka. | Deževno |
| 28. | Dopoldne doma dež. Popoldne šla orati Ogradco ledino. Zvečer posejala gnojila v Ogradco 77 kg. | Deževno |
| 29. | Dopoldne v Cerovco posaditi smreke in Ogradci kamenje odkopavati. Popoldne v Strug smreke saditi, vsadilo nas 6 okrog 2.000 kom. | Oblačno vedro |
| 30. | Dopoldne krompir vsadili v Ogradci. Popoldne na Šlaritki sadili koruzo. Silva in Ivanka šle prvič po zasedbi v Postojno. | Mrzlo oblačno |

Mesec april je bil za nas mesec groze in strahu in velike narodne stiske, katastrofalen za državo, ki je bila od Nemcev in Italijanov uničena in premagana. Jugoslavija je bila država, ki so ji vladali pustolovci, korupcionisti in strašni nepoštenjaki, skozi vso dobo 22 let so kradli državni denar.

Maj 1941

- | | | |
|-----|---|---------------------|
| 1. | Jaz sem šel na Dolejnsko iskat izgubljene konje. Doma delali. Jože tesal, Rado ražnje špičil. | Dež |
| 2. | Jaz sem po Dolejnski iskal konje. Doma so Pod brdom vsadili koruzo. | Solnce |
| 3. | Jaz sem po Dolejnski iskal konje nič našel vrnili sem se razočarani domov. Vse vprek je iskalo svoje živali, ko so po razpadli vojski vojaki razgnali po celi Dolejnski. Verižniški tihotapci so bogateli, ko so prodajali konje Italijanom. Doma so smreke dosadili v Strug, skoraj 3 tisoč vsadili. | Dež |
| 4. | Nedelja. | Burja mraz |
| 5. | Krompir dosadili na Šlaritki. Smreke dosadili v Cerovci. Prevlekla pšenico. | Burja mraz zjasnilo |
| 6. | Jože šel v drugič na Dolejnsko kobile iskat. | Mrzlo veter |
| 7. | Pri Majstru popoldne gnojilo sejal na Kaleh. | Burja mraz |
| 8. | Pod cerkev doljno pokosili in potem gnoj napeljali za peso, 7 voz gnoja, 4 voze gnojnice. | Burja mraz |
| 9. | Dopoldne doma osnažili jamo na gnoju in peljali na Zelnik 3 voze. Popoldne z orala Pod cerkvijo in farovski plat. Pod brdam pokosili, da bomo sadili zadnjo koruzo. Smo zaklali eno tele, meso dali Domiceljevi gostilni. Italijani naredili veliko slavnost radi tega, ker so naredili dva mosta železna v Delah in na Rakeku tako, da so prvič lahko vlaki vozili do Logatca. Bilo je veliko vojaštva, zgnali so vse šole, urade, občino, da je prišlo kar mogoče več na kolodvor, stvar je izgledala kot samohvala kaj so že naredili. | Burja mrzlo |
| 10. | Dopoldne z orali Pod brdam farovski plat. | Oblačno burja |

Mesec januar je bil tak kot v zimi mora biti.

V Rusiji strahoviti boji. Nemci so morali odstopati. Doma v Sloveniji revolucija Partizani kontra in Belogardisti z Italijani po gozdovih proti Partizanom. Strašni in grozni se časi, obetajo se pa še strašnejši, pravcati potop sveta v krvi.

Februar 1943

1. Doma v kleti delali tehtnico in sadne zaboje. V Malne Jože peljal na žago bukovino. Veter dež
2. Praznik, a od Italijanov razveljavljen. Bila je šola in uradi odprti. Veter ves neg zginil
3. Doma. V kleti delali in mlinu. Spomladansko
4. Na Lopati drevje škropili z arborinom 10:100. Na Kozarje gornje travnik sejala gnojila kg 127 kalija in dušika v razmerju 250 kg dušika in 250 kalija na ha. Zjutraj 3 C mraz solnce
Italijanska komanda stika po Uncu za prostore bele garde.
5. Na Gmajni sejali gnojila na njivo za Grahovščem 2.700 m² gnojil kg 132 Mraz 3 solnce
 v razmerju vsakega polovico. Na druge kose na 1, 2, njivo dolinka in rob, najslabši grič in Štefinovo ogrado, pa trikot, vsejala kg 287 in sicer mešano 187 dušika in 100 soli. Rado in Branko pritlično drevje obrezala in na vrtu pri pokopališču škropila.
6. Dopoldne Jože v Malne po zrezan bukov les. Popoldne na Gmajni travniško brano vlačila tam kjer je bil trošen umetni gnoj. Drevje na pritličnem vrtu obrezovala Rado in Branko. Škropila slive v Lopati. Skirov Janez je prišel sporočit, da se morata zglasti Rado in Jože na Rakeku zaradi pregleda zdravniškega, da bosta v Beligardi, mi nismo zadovoljni. Mraz 5 C oblačno in solnce
7. Nedelja. Zbranih 24 fantov mora iti na pregled, naša dva nista hotela iti, pa so bili drugi ogorčeni. Italijanom je uspelo z njihovim satanskim namenom mirno vas spraviti v strašni nemir. Kako se je ta stvar razvijala na opišem vso zgodbo zvitosti tega osovraženega naroda.
 V začetku oktobra leta 1942 se je pričelo govoriti, da prihajajo v vas tako imenovani partizani ali osvobodilna fronta, kakor so si nadelali ime, bili so to pa potuhnjene komunisti, ki so imeli namen spraviti vse v revolucijo. V hišo oziroma gostilno Rogelj so ponoči prihajali, kakor se je v javnosti govorilo. Italijani smrtni sovražniki teh partizanov so zvedeli vse to in zraven, da hodijo v vas po živež, obsodili nas, da jih podpiramo s živežem, ter takoj nato nas kaznovali stem, da so živež, ki je bil ves na karte, ukinili vsem na Uncu in Slivcah. Prebivalstvo je to kazen nekako mirno prezrlo in ni veliko na to reagiralo, okupator misleč, da bo ta odredba postavila ljudi na kolena. Pa se je junaško obnašalo, pa je okupator na tak odziv začel sam tipati ter potom župnika (imeli so duhovniki tedaj pri Italijanih veliko zaupanje preprečili so s svojim vplivom tudi mnogo nesreč) začeli jamrati, češ toliko časa smo že tukaj, to je komanda, pa nihče ne pride blizu. Tožilo se jim je namreč po ovaduhih in prošnja bila po župniku, so dali razumeti tudi hude grožnje medtem, da bodo požgali vas.

Župnik pride nato k meni na do katerega menda je imel največ zaupanja, ter me prišel nagovarjati češ, da treba iti njim nasproti, to je ponižati se in prositi. Jaz sem to takoj odklanjal, ter mu izjavil, da nisem zato primerna oseba. Stvar se je nato vlekla naprej, jaz nisem hotel storiti ničesar, čez kakih štirinajst dni pride znova župnik tožiti, pa Janez nekaj se mora ukreniti, nevarnost je, da vas požgo, izjavili so na komandi, da je čez nje še ena komanda v Ljubljana, ki da vrši špionažo in lahko od te komande pridejo požigalci. Sedajle je pa mene postalo strah, kaj če se pa res primeri ta strahota za katero sem bil obveščen, pa nisem hotel nič storiti, ljudje bi me potem križali, zato sem kot občinski odbornik in namestnik župana šel na Uncu k vodilnim možem, tako Gregoricu takratnemu podžupanu, Gnezdnu največjemu posestniku, Majstru, ki je bil na Sebenikarjevem posestvu, da bi šli skupaj na komando prosit za živila. Vsi ti moške so sodelovanje odklonili, pa rekli naj gremo mi odborniki kakor jaz, Hlad in Skotovc. Ker niso hoteli omenjeni moške iti, smo šli res mi z župnikom na komando, pridružil se je pa tudi rakovski župan Puntarjev Andrej. Na komandi smo se predstavili kdo smo in kaj želimo, pa je vstal oficir, ki nas je sprejel po imenu Morganti, ter nam bral levite, češ da so ugotovili, da iz naših vasi partizani nisojo živež v gozd in to še oni živež, ki ga dajejo oni. Mi smo molčali in poslušali, ko nam je tudi namigoval, da moramo sedaj priti prijavljati če res pridejo v vas in kdo jim daje živež, pa da naj ustanovimo vaško stražo potem, da bodo tudi oni pokazali dobro voljo in živež dali. S takim rezultatom smo mi iz komande odšli in videli, da iz te moke ne bo nič, ne bo od nas tega, pa še majn od Italijanov. Stvar se je tako v strahu naprej vlekla brez kakega odziva od nas, tedaj so pa Lahi iz komande začeli hoditi hinavsko na Unec k župniku, župnik pa k meni. Lahi so pritiskali name, da naj povem ljudem, da se straže mora ustanoviti, pa so sedaj začeli z novimi grožnjami, da bodo požgali, če se še dogodi, da bi prišli v vas partizani ali porušili katero hišo, odgnali živino. Jaz sem nato molčal nič nisem storil, dnevno so prihajali, me iskali, jaz sem se jim zmikal, pa so potem enkrat po župniku sporočili, da naj bom doma, da pridejo ob drugi uri popoldne. Tokrat pa se nisem mogel več umakniti, ker so tudi zahtevali naj dobim kakih 6 mož, da bodo zraven, nisem mogel nobenega dobiti za naslednji dan. Le župnik so prišli, ko je vpričo njih zahteval od naju, da morava drugi dan pripeljati štiri fante ali može, ki bodo prevzeli organizacijo bele garde. Jaz sem jim dopovedoval, da je v naši vasi mir, da so ljudje mnjenja, da to ni potrebno vsaj smo živeli z Italijo v stikih 20 let in ni bilo ničesar, naj dajo na Unec rajši posadko, pri nas ni sposobnih ljudi za vodstvo itd. Vse te moja dokazila niso nič pomagala, oni so zahtevali in dali odlok do 5. januarja mora biti to urejeno, sicer bodo prišli v vas vse hiše preiskali, pa odvzeli ves živež, ki ga bodo našli odveč, pa vzeli živino, internirali pa še nekaj mož in fantov. Jaz sem v hudih skrbih kaj naj rečem, kje naj dobim štiri fante, šel sem v posvet možu Repcu mlademu gospodarju, kje naj bodo ti štirje, ki jih sposobnih ni dobiti, Rebec mi svetuje starejšega fanta Skirovega Janeza kateremu je sporočil njegov brat Jakop, da mora na komando ob 11 uri. Zahteva Italijanov da moram priti tudi jaz in župnik in štirje pa nisem mogel dobiti onih štirih. Slivljani so pa dali fanta Špelnega Andrejca. Podali smo se tako le štirje na hudo pot, ki ni bila nobenemu ljuba, nasprotno silno odporna, pa smo se le udali nad silo, ki je nad nami. Ko smo se na komandi javili nas je zopet sprejel že omenjeni oficir pa prašal Janeza Skirovga, če bo prevzel organizacijo straži, Janez je malo pomišljal pa rekel, jaz bom saj sem že upisan v stražo. Nato je še Špelnega imenoval za namestnika pa smo tako iz komande odšli z nalogom, da se do 5. januarja Janez mora javiti z listo 30 mož.

Pupis Janez je pričel takoj z organizacijo in povabil s pozivom pred cerkvijo in iz prižnice, da naj se vsi moški od 18 do 40 leta javijo za vpis v vaško stražo v šoli. Mene pa pozval, da pridem tudi jaz v šolo, da povem kako in kaj zahtevajo in grozijo Lahih. To je bilo na novega leta dan, jaz sem res šel da pojasnim položaj, pa sem nazadnje sprevidel, da sem storil napako radi svoje odkritosti in poštenja, rekel sem jasno in očitno, da se nam gre sedaj ali živeti ali umreti to pa iz tega, ako Lahom ne ugodimo nas lahko spravijo ob življenje. Navzoči so pa baje razumeli kot da jih navdušujem, nasprotno mi je bilo pa tako hudo za vse vaščane, da sem skoro jakal, videč kaj Lahih z nami počno, kako tujec nas zatira. Na tem sestanku je Pupis Janez predložil jim v podpis polo, da kdor hoče da pristopi in podpiše, da je to prostovoljno, resnica je bil pa od Lahov pritisk. Fantje in moške so dolgo, dolgo kolebali, nihče ni sprva hotel podpisati, vsi so poudarjali, da vsi ali nobeden, da ne bodo pozneje komu kaj očitali in res s teškim srcem je vse to navadno polo podpisalo, kogar ni bilo zraven je pa Janez prihodnji dan šel po podpise po hišah. Pri končanem podpisovanju se je pokazalo, da je na listu imel Pupis 69 podpisov katere je nesel na komando.

Po teh dogodkih so bili Lahih postavljeni pred težko odločitev izuzeti ven dobrih 30 mož, ker hoteli so imeti dobre, zanesljive, mlade itd. zato so kovali dalj časa izbiro, pa se je na nesrečo skovalo, da so os naše hiše spravili hlapca in edinega sina Radota.

Midva cele noči nisva z ženo spala radi tega, ker sva se bala nesreče, ki preti da bomo fanta izgubili. ker Lahom ne zaupamo nič. Da jih bodo še neizkušene mlade fante izrabili proti partizanom. vlačili v gozd v nevarnost pogina pred zverinskimi partizani. Zato smo se postavili v odpor, da fant ni hotel iti na poziv k zdravniškemu pregledu. Mi nismo in nismo hoteli priznati tega ustanavljanja za potrebno, ampak smo videli namen Lahov napraviti v vasi razdor in sovraštvo. Orožje prineslo bo pa nesrečo v vas, vsaj so razmere take, da drug drugega sumniči in zavida, Lahom pa to prija, da bi zdravi odnesli pete, ki se lahko zavedajo kakšne razmere so napravili med njimi in našimi do skrajnosti izmučenim narodom, ki jih mrzi do dna duše. Oh le koliko je trpljenje naše, vsi smo ob živce prišli, posebno ženske brez primere blebetajo in iščejo uteho z različnim govorenjem, ki pa še bolj trpimo, ko Lahih vse zvedo. Bo li konec kedaj te svetovne nesreče in groze, sicer so znaki strašnega poloma Italije in Nemčije na vidiku, obsodba teh izivačev pa strašna in usodna, kar so pa tudi zaslužili.

Vsi ki so na tak način prišli v belo gardo so nezadovoljni, kolnejo, grozijo, preti največja nesreča, Lahih so krivci, ko so vsilili, ogoljufali in skozi nasilje nad nami ker so rekli, da je to prostovoljno, a je bila samo krinka, sedaj pa ustrahujejo naše fante, ki morajo skupno stanovati ponoči in tratiti dragocen čas. Naša hiša je najbolj prizadeta in našo hišo najbolj vidiijo in noter tlačijo

8. Razburjenost v vasi je velika. Fantje so iz Rakeka prinesli puške, mi imamo strah kaj bo iz tega. Fantje so korajžni, le tega so se odrekli, da ven iz vasi ne bodo šli. Dobili so tudi hrano, kruh, meso, olje in kuhajo pri Otoničarju.
9. Fantje so bili pri Italijanih, so jih šolali s puški in pobrali so bodečo žico okoli vaških ograj, da so ograjali okrog Otoničarjeve hiše. Prišel je tudi do fantov Colonelo, jih povozil ker rekel, da če bo treba bodo šli z njimi v gozd proti partizanom, fantje so pa enodušno odklanjali tako mnenje, pa rekli, da šli ne bodo, oni so se soglasili držati stražo le v vasi. Po dolgih mesecih to je od 6. oktobra do sedaj smo zopet dobili karte za živež. Mi ga potrebovali nismo, dozdevalo se nam je kot bi bili to Judeževi groši, ker Lah je sedaj to dal zato, ker je naredil, da so fante po njegovem vsiljevanju morali prijeti orožje. Nam so okrog vrta pri pokopališču pobrali bodeče žice okrog 206 kg.

Snežilo zapadlo 20 cm snega

Jasno mraz 6 C

- | | | |
|-----|---|-------------------------------|
| 10. | Jože in Rado v straži. Branko in jaz doma. Straža je bodečo žico pa vasi pobirala. | Vetrovno |
| 11. | Doma. Jože in Rado pri straži dopoldne. Popoldne škropili drevje na pritličnem vrtu z arborinom. | Oblačno in solnce |
| 12. | Dopoldne na Rakek s konji po oves semenski. Rado in Jože pri straži delala.
Laknerju pismo radi spora pri Ogradi dala Ivanka v roke, zmerjal nas je z lažniki, goljufi, sleparji in črnoborzniki. V odgovor pa tudi pismo z grožnjo tožbe. | Solnce |
| 13. | Jože in Rado pri straži.
Jaz in Branko delala betonsko ograjo za toplo gredo. | Mraz 4 C solnce |
| 14. | Nedelja. | 5 C mraz tajanje |
| 15. | Podkoval konje zadaj. Drevje snažili. | Solnce tajanje |
| 16. | Doma. Branko delal lestve za sadje. | Snežilo |
| 17. | Smo v kleti delali zaboje lestve in mleli. V Planino s konji Rusu Rudelnu peljal 14,50 suhega mesa. | Snežilo |
| 18. | V kleti delali. | Solnce |
| 19. | V kleti delali. Jaz in mama na Rakek, ona šla na pregled.. | Mraz 8 C solnce |
| 20. | V kleti delali. Topli gredi zbetonirali dve.
<u>Na Zlaunci in Pristavšču vsejal korenje.</u> | Mraz 6 C solnce tajanje |
| 21. | Nedelja. Nekje pri Ložu boji med partizani in Italijani z belogardisti. | Mraz 6 C solnce |
| 22. | Na Gmajno dva voza gnoja. Iz Lopate peska tri truge. | Mraz 5 C solnce |
| 23. | Jaz vozil gnoj na Gmajno velko njivo na vrhu 5 voz. Popoldne delali plotek pri svijnskem tekališču. | Mraz 5 C solnce |
| 24. | Dopoldne na Gmajno 4 voze gnoja. Popoldne na vrtu delal. Onadva pri gardi čas zapravljala. | Mraz 4 C solnce |
| 25. | Gnoja na Gmajno 4 voze. Skupaj peljal na Gmajno na njivo na vrhu jeseni 18 voz, sedaj 15 voz, skupaj 33 voz. Popoldne z Radotom orala na Gmajni njivo na vrhu. | Mraz 4 solnce |
| 26. | Jaz v Logatec, seja okrajnega kmetijskega odbora.
Doma popoldne Rado in Branko orala in skončala njivo na vrhu. | Mraz 3 C jasno solnce milejše |
| 27. | Dopoldne 4 voze gnoja na Gmajno njivo ob poti pri Grahovšču.
Popoldne z Branetom z orala. | Jasno mraz 4 C |
| 28. | Nedelja. Italijani zopet zvabili moške stare od 16 – 50 let z vabilom, da se prostovoljno javijo za belo gardo, nihče se ni prijavil. | Mraz 4 C solnce |

Mesec februar je bil mil in zelo lep solnčen. V Rusiji je bila strahotna vojna, Rusi so gnali Nemce nazaj, v mestu Stalingrad je propadlo do 300.000 Nemcev, od mesta Stalingrad so se Nemci umaknili do Dnjepropetrovska, svet še take bitke ni videl. Doma smo pa veliko prestali radi ustanovitve vaške straže, naša hiša je bila v glavnem prizadeta ker sta morala biti od naše hiše dva, naš sin Rado in hlapec, ki niso skoro nič več delali pri hiši.

Opombe

Aaa	potarišče,	špangelne
frajhali	povze	štant
fraske	prešvoh	šut
froht.	pruhu	tajsel
hoje	ragete	unuko
kuluku	rezanco	zdevali
Lojtrence	robkala	zminjakal
Obdevati	seklal hoje	
pažili	snažil	